NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרייז 15 גראשען

10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 160 | Łódź, Poniedziałek, 13 lipca 1936 | אדרעס: לאדז, פעטריקאווער 21 טעל. 224-71 Adres Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 1,06 | לאדז, מאנטאג פ' מטו"מ כ"ג תמוז תרצ"ו | 14-טער יאהרגאנג

די געפאהר איז ערנסט

אבער די לאגע איז נישט האפנונגסלאז

פאליטישע טעטיגקייט פון דעם עקזעקוטיוו נישט צו דערלאזען צום אפשטעלען פון דער יודישער עליה

לאנדאן, 12 (יט"א טעלעגראפיש)

יט"א דערוויסט זיך פון אויטאריטאטיווע קרייזען, אז טראץ די יודישע האפנונגען, איז דאך פאר-האן א גרויסע סכנה, אז עס זאל צייטווייליג אפגע-שטעלט ווערען די יודישע עליה. ווי מען דער-וויסט זיך, האבען זיך איצט אין די ענגלישע רעגירונגס-קרייזען געשטארקט די שטימונגען אפ-צושטעלען די עליה.

פון די ציוניסטישע קרייזען מאכט מען די אנ-געשטרענגסטע בעמיהונגען, אפצוהיטען, אז אזא בעשלוס זאל דורך דער רעגירונג נישט אנגענומען ווערען.

פון ציוניסטישען צד פאדערט מען ענערגיש אז, די רעגירונג זאל נישט ענדערן איהר ביז-איצטיגע פאליטיק און זאל ווייטער ענערגיש מיט-העלפען צו דער שאפונג פון דער יודישער נאציא-נאלער היים. די ציוניסטישע קרייזען פאדערן, אז די רעגירונג זאל זיך ווייטער האלטען אין איהרע מעהרמאליגע ערקלערונגען און אויך אין דער לעצ-טער ערקלערונג פון קאלאניען-מיניסטער ארמסבי-גאר, אז די רעגירונג וועט זיך נישט אונטערגעבן אונטער דעם דרוק פון אראבישען טעראר.

ווי מען דערוויסט זיך, האט די ארץ-ישראל-רעגירונג אויך געווירקט אין לאנדאן אין דער היינזיכט און געפאדערט, אז די יודישע עליה זאל אפגעשטעלט ווערען.

די ציוניסטישע קרייזען נעהמען אונטער די גרעסטע בעמיהונגען, בכדי אויסצומיידען די גזירה.

לאנדאן, 12 (יט"א טעלעגראפיש)

א דאנק די בעמיהונגען פון די ציו-ניסטישע פיהרער איז די געפאהר אפ-צושטעלען די יודישע עליה ווידער גע-ווארען נישט אקטועל.

די ענטשיידונג וועט װאַרשײַנליך קומען אין משך פון 2 וואכען, הגם די לאגע ווערט אפגעשאצט פאר זעהר ערנסט, איז זי אבער נישט האפנונגסלאז.

ענגלישער זעלנער דערשאסען א יוד

ווייטערדיגע שיסערייען אין פערשידענע פונקטען פון לאנד

ירושלים, 12 (יט"א טעלעגראפיש)

דער אפיציעלער קאמוניקאט, וואס איז ערשינען היינט שפעט אין אָוונט טיילט מיט, אז אין פערשי-דענע פונקטען פון לאנד זענען פארגעקומען גרעסע-רע און קלענערע שיסערייען. ביי די אראבער איז קאנפיסקירט געווארען פיל געוועהר.

דער יודישער באהן-בעאמטער אדם אבקין איז צופעליג דערשאסען געווארען דורך א ענגלישען זעלנער. אבקין איז געבוירען געווארען אין ארץ ישראל, ער איז אלט געווען 31 יאהר.

13-טע וואך פון די אונרוהען אין ארץ-ישראל

פערוואונדעט א יודישען פאליציאנט און א יודישען סוחר

ירושלים, 12 (יט"א טעלעגראפיש)

א"י מאכט דעם איינדרוק, אז די דרייצעהנטע וואך, אין וועלכער עס זענען איצט אריין די אונ-רוהען בעווייזט נישט קיין סימן דערפון, אז די שפאנונג זאל פערקלענערט ווערען. די אונרוהען ווארפען זיך אריבער פון איין געגענד אין דער צווייטער.

נעכטען איז פערוואונדעט געווארען א יודישער געהילפס-פאליציאנט דוד זיידלער. די אונרוהען נע-מען אויך אן אן אנדערן כאראקטער. נעכטען איז אין ירושלים געמאכט געווארען אן אנפאל אויף א יודישען סוחר.

אויף דער מאגילא-גאס האט אן אראבער גע-שאסען אויף דעם יודישען סוחר יצחק קאן, וועלכער איז געשטאנען פאר זיין געשעפט. ער איז פער-וואונדעט געווארען אין ביידע פיס. מען האט איהם אפגעפיהרט אין הדסה-שפיטאל. עס איז כאראקטע-ריסטיש, אז דער איבערפאל האט זיך אפגעשפילט 18 מעטער פון דער פאליציי-סטאציע.

געטון סער סעמועל האאר און מיניסטער אידען און ווי עס איז בכלל געווארען א סיסטעם ביי דער איצטיגער רעגירונג.

רעגירונג צו מאכען א סוף צו דער דאזיגער אונ-ערטרעגליכער לאגע.

טאג-טעגליך

עסטרייך א דייטשע מלוכה

לאנג האט מען געווארט אויף דער ענטשיידונג פון דער עסטרייכישער פראגע און איהר בעציהונג צו דייטשלאנד. די דאזיגע פראגע האט פסדר בע-אונרוהיגט איירָאפּא. דער ענין פון „אנשלוס" פון דער עסטרייכישער מלוכה צו דייטשלאנד איז נישט ארויסגענומען פון טאג-ארדנונג אין די דיפלאמא-טישע געשפרעכען. אין דעם ענין זענען געווען פער-אינטערעסירט אלע מלוכות. איטאליען פון איין זייט, וועלכע האט נישט געוואלט פערלירען איהרע שווע-רע אויסגעהארעוועטע איינפלוסען אין עסטרייך, פון דער צווייטער זייט זענען געווען פעראינטערעסירט אין דער פראגע די צענטראל - מלוכות, וועלכע האבען נישט געוואלט דערלאזען, אז דייטשלאנד זאל ווערען „גרויס" צוליבן אנשלוס פון עסטרייך, פון דער דריטער זייט איז געשטאנען די טרופע, וועלכע האט געוואלט צוריק זעהן די האבסבורגער אויפ'ן עסטרייכישען טראן, אלא לעזונג פון דער פראגע וואלט צושטערט די דייטשע פלענער וועגען אנשלוס.

איצט איז דער ענין אביסעל קלאר געווארען, דייטשלאנד און עסטרייך האבען געשלאסען צווישען זיך אן אפמאך וועגען זייער ווייטערדיגער פאליטיק, אינטערעסאנט איז דער דריטער פונקט פון אפמאך, וועלכער זאגט, אז עסטרייך וועט איהר ווייטערדיגע פאליטיק פיהרען אין דער ריכטונג, וואס זי וועט שטענדיג געדענקען, אז זי איז א דייטשע מלוכה....

אויב אין דעם פונקט איז נישט געזאגט גע-ווארען וועגען דירעקטען אנשלוס פון עסטרייך צו דייטשלאנד איז אבער פון דעם, וואס ווערט יא דארט געזאגט קלאר, אז די צייט פון אזא אנשלוס איז נאהנט ווייט און דאס וועט פארקומען אין הסכם מיט איטאליען און אונגארן, וועלכע האבען אויך איינגעשטימט זייערע הענט אין אונטערשרייבען דעם לעצטען אפמאך צווישען עסטרייך און דייטשלאנד.

ס'איז נאך נישט בעקאנט דער רושם, וועלכען דער אפמאך האט געמאכט אויף ענגלאנד און פראנק-רייך, וועלכע ווארטען שוין אזוי לאנג, אהן שום ערפאלג אויפ'ן ענטפער פון ענגלישען פראגע-בויגען, וועלכער איז איבערגעגעבן געווארען שוין מיט וואָ-כען צוריק און וואו ס'האט זיך אויך געפונען א פראגע וועגען דעם, וואס פארא פלענער דייטשלאנד האט בנוגע עסטרייך. דער רושם וועט זיכער זיין א געוואלדיגער, די רעאקציע אבער אזוי ווי שטענדיג, א נישטיגע...

י.

„מאנטשעסטער גארדיען"

וועגען דער סכנה פון אפשטעלען די עליה

לאנדאן, 12 (יט"א טעלעגראפיש)

אין שייכות דערמיט, וואס נעכטען איז אפגע-לייקענט געווארען די ידיעה פון „דיילי העראלד" וועגען דער מעגליכקייט אפצושטעלען די יודישע עליה קיין ארץ-ישראל, שרייבט די „מאנטשעסטער גארדיען", אז הגם די ידיעה ווערט אפגעלייקענט, איז דאך נישט בעוואוסט, צי דאס וועט נישט אין דער נאהענטסטער צייט געשעהען. איינפלוסרייכע פערזאנען זענען פעראינטערעסירט אז די עליה קיין ארץ-ישראל זאל מינדעסטענס אויף א געוויסע צייט אפגעשטעלט ווערען. זיי האלטען, אז אין איצ-טיגען מאמענט איז דאס א נויטווענדיגקייט.

די צייטונג זאגט זיך ארויס געגען אפשטעלען די עליה און דריקט אויס דעם וואונש, אז דער קא-לאניען-מיניסטער ארמסבי גאר זאל זיך נישט צוריק ציהען פון זיין ליניע, פונקט ווי דאס האבען בשעתו

שוין נאמינירט די מיטגלידער פון דער קעניגליכער קאמיסיע

לאנדאן, 12 (יט"א טעלעגראפיש)

ווי מ'דערוויסט זיך, זענען שוין בעשטימט גע-ווארען די מיטגלידער פון דער קעניגליכער קא-מיסיע, בכדי אפצופאהרען קיין ארץ-ישראל.

אין די ציוניסטישע קרייזען מאכט מען די גרעס-טע אנשטרענגונגען, אז די עליה זאל נישט אפ-געשטעלט ווערען.

דער בריטישער גארניזאן אין ארץ-ישראל ווערט פערשטארקט

ירושלים, 12 (יט"א טעלעגראפיש)

יט"א דערוויסט זיך, אז דער בריטישער גאר-ניזאן אין א"י ווערט פערשטארקט.

די נאהענטסטע טעג קומען אן קיין א"י 3 פיעכאטע-באטאליאנען פון מאלטא.

ווייצמאן פאהרט קיין פאריז

לאנדאן, 12 (יט"א טעלעגראפיש)

ווי יט"א דערוויסט זיך, פאהרט פרעזידענט ווייצמאן אפ קיין פאריז.

שארפער ארטיקעל פון „דבר" געגען דער ארץ-ישראל רעגירונג

ירושלים, 12 (יט"א טעלעגראפיש)

„דבר" האט היינט פערעפענטליכט א לייט-ארטיקעל, אין וועלכען זי טרעט שארף ארויס געגען דער רעגירונג. די צייטונג פרעגט: ווער איז שולדיג, אז די אונרוהען האבען זיך נאך נישט אפ-געשטעלט? ווער איז שולדיג, וואס עס איז נישט אפגעשטעלט דער געוועהר-שמוגעל? פארוואס האבען די ענערגישע שריט פון דער רעגירונג קיין שום ערפאלג נישט? די צייטונג פאדערט אויף די א"י-

אונזער ווארט

די ערקלערונג פון פרעמיער

דער „אוושעם" פון פרעמיער איז געווארען שטארק בעריהמט. די יודישע בעפעלקערונג איז דערפון געווארען שטארק בעאונרוהיגט. אונזערע שונאים האבען זיך אויף די ווערטער פון פרעמיער שטארק געשטיצט. אויף דעם „אוושעם" האט מען זיך געשטיצט בעת דעם פשיטיקער פראצעס, אויף דעם „אוושעם" האבען זיך געשטיצט דעפוטאטען אין סיים ווי שיקארסקי, וואגנער און אנדערע, דער „אוושעם" איז געווארען די לעגאליזירונג פון עקא-נאמישען באיקאט געגען יודען און יודישען האנדעל.

און — הגם פון פערשידענע זייטען האט מען געפרובט אנווייזען, אז דער פרעמיער האט מיט זיי-נע ווערטער נישט געמיינט דעם באיקאט געגען יו-דען נאר א ריינעם „קאנקורענץ-קאמף", האט דער פרעמיער גענעראל סקלאדקאווסקי נישט געגעבען זיין אויטאריטאטיווע ערקלערונג, וואס ער האט געמיינט מיט דעם „אוושעם", וועלכער איז בענוצט געווארען אין דער קורצער עקספאזע אין סיים. אונ-זערע שונאים פון אלע קאליבערן האבען דעריבער מיט רעכט געקוקט אנגעמען, אז זייער קאמף גע-גען יודען איז לעגאליזירט געווארען דורך דער רעגי-רונג.

דעריבער איז די נעכטיגע קאטעגארישע ערקלע-רונג פון פרעמיער פאר דער דעלעגאציע פון סוחרי-שען איבער-ראט געקומען אין דער ענטשפרעכע-דער צייט.

פרעמיער סקלאדקאווסקי האט קאטעגאריש ער-קלערט, אז „די רעגירונג וועט אפהיטען די רוה און ארדנונג פון לאנד און אז זי מעהט אויף דער ליניע פון גלייכהייט און זיכערקייט לגבי אלע בירגער פון לאנד, זי וועט נישט דערלאזען, אז עס זאל ווערען עס איז געטון ווערען אומזיסטע און נישט בערעכטיג-טע עוולות, יעדער בירגער פון לאנד, אהן אונטער-שייד פון רעליגיע און נאציאנאליטעט זאל רוהיג טאהן זיין ארבייט אויף זיין געביט. די רעגירונג וועט גאראנטירען די זיכערקייט פון אלע ארבייטס-ווארשטאטען".

מיר גלויבען דעם פרעמיער אין זיין ווילען צו דערהאלטען די רוה און ארדנונג פאר אלע בירגער אין לאנד. מיר יודען וועלען זיסער פאלגען דעם אפעל, אז יעדער זאל טאהן רוהיג זיין ארבייט אויף זיין געביט. מיר האלטען אבער, אז זיין ערקלערונג אויף דעם „אוושעם" האט דער פרעמיער נאך אלץ נישט געגעבען. פון דער זעהר וויכטיגער ערקלערונג פון פרעמיער דריננט נישט ארויס, צי איז דער עקא-נאמישער באיקאט געגען יודען לעגאליזירט אדער נישט?

ד.

עסטרייכישע יודען בעאונרוהיגט

צוליב דעם דייטש-עסטרייכישען הסכם

ווין, 12 (יט"א טעלעגראפיש)

דער הסכם וואס איז געשלאסען געווארען צווי-שען דער עסטרייכישער רעגירונג און דייטשלאנד, האט אין די יודישע קרייזען פון ווין ארויסגערופען א געוויסע בעאונרוהיגונג. מען האט מורא, אז דער דאזיגער הסכם זאל נישט האבען קיין איינפלוס אויף דער לאגע פון די יודען אין עסטרייך. דאך האפט מען, אז דער נייער בונד וועט נישט ארויס-רופען קיין ענדערונג אין דער אינערליכער פאליטיק.

מוסאָליני פערלאַנגט פון בעלגיע

אַז דייטשלאַנד זאָל איינגעלאַדן ווערן צו דער קאָנפערענץ פון לאָקאַרנער מלוכות

ר ו י ם, 12 (ספּ. טעל.)
די כּעפּאַני-אַגענטור טיילט מיט: דער בעלגישער פּרעמיער יואַן זעלאַנד האָט איינגעלאַדען די איטאַליענישע רעגירונג אנטיילצונעהמען אין דער צוגרייטונגס-קאָנפערענץ פון די לאָקאַרנער מלוכות אין בריסעל. די איטאַליענישע רעגירונג האָט געענטפערט, אַז זי איז גרייט מיטצואַרבייטען קאָנקרעט צו זיכערען דעם שלום, אָבער זי מוז זיך רעכענען מיט געוויסע פערפליכטונגען אויפ'ן מיטעללענדישען ים, וועלכע האַלט אָפּ איהר אנטייל אין דער אינטערנאַציאָנאַלער צוזאַמענאַרבייט.

די איטאַליענישע רעגירונג האָט אויך אויסגעדריקט איהר מיינונג, אַז אויך דייטשלאַנד דאַרף איינגעלאַדען ווערען צו דער צוגרייטונגס-קאָנפערענץ פון די לאָקאַרנער-מלוכות. די אָפּוועזענהייט פון איין מלוכה, וועלכע האָט אונטערגעשריבען דעם אָפּמאַך וועט נישט אויפקלעהרען די לאַגע נאָר זי קאָמפּליצירען.

לאָנדאָן, 12 (ספּ. טעל.)
אין צוזאַמענהאַנג מיט די בעדינגונגען, וועלכע מוסאָליני האָט געשטעלט ביים אנטיילנעהמען אין דער קאָנפערענץ פון די לאָקאַרנער מלוכות, הערשט אין לאָנדאָן די איבערצייגונג, אַז ביידע בעדינגונגען וועלען נאָכגעגעבען ווערען. די דייטשען וועלען וואַהרשיינליך איינגעלאַדען ווערען אנטיילצונעמען אין דער קאָנפערענץ פון די לאָקאַרנער מלוכות, וועלכע ווערט צונויפגערופען דורך דעם בעלגישען פּרעמיער יואַן-זעעלאַנד.

פאַשיסטען האָבען פערכאַפּט אַ שפּאַנישע ראַדיאָ-סטאַנציע

מ'האָט זיי פערטריבען. — בעת אַ מאַניפעסטאַציע פון די לינקע זענען דעמאָלירט געוואָרען די לאָקאַלען פון די רעכטע ריכטונגען

מ אַ ד ר י ד, 12 (ספּ טעל.)
דער שעף פון זיכערהייטס-דינסט האָט מיטגעטיילט, אַז די רעוויזיע, וואָס איז אַדורכגעפיהרט געוואָרען אין די צענטרען און לאָקאַלען פון די רעכטע ריכטונגען אין מאַדריד, האָבען געגעבען בעדייטענדע רעזולטאַטען. אין די הענד פון דער מאַכט זענען אַריינגעפאַלען אַ גרויסע צאָהל געווער און צאָהלרייכע דאָקומענטען, וועלכע האָבען ערלויבט צו אַרעסטירען פיל פּערזאָנען פון די פאַשיסטישע קרייזען.

מ אַ ד ר י ד, 12 (ספּ. טעל.)
אין וואַלענציאַ איז געקומען צו גרויסע געשעהענישען. 6 בעוואָפענטע שפּאַנישע פאַשיסטען האָבען זיך 11 אַ זייגער אין אָוונט אַריינגעריסען אויף דער ראַדיאָ-סטאַנציע, בעהערשענדיג די אַפּאַראַטען איינער פון די פאַשיסטען האָט אָפּגעגעבען דורך דעם פערנומענעם ראַדיאָ פאָלגענדע ערקלערונג: אַ שפּאַנישע פאַלאַנגע האָט מיט בעוואָפענטער קראַפט איבערגענומען די ראַדיאָ-סטאַנציע אין מאַדריד. זאָל לעבען שפּאַניען. ס'ווערט צוגעגרייט אַ גרויסע מאַניפעסטאַציע צו פייערען דעם זיג.

דעם דירעקטאָר פון דער סטאַנציע האָט זיך איינגעגעבען צו ענטלויפען און ער האָט מיטגעטיילט דער פּאָליציי. די אָנפאַלער זענען אַרעסטירט געוואָרען דאַן האָט מען דאָס פּובליקום בערוהיגט דורך דעם ראַדיאָ. באַלד איז פאָרגעקומען אַ סטיכישע מאַניפעסטאַציע פון די לינקע ריכטונגען. וועלכע האָט זיך פערענדיגט מיט דעמאָלירען און אונטערצינדען די לאָקאַלען פון די רעכטע ריכטונגען. די מאַניפעסטאַנטען האָבען אויך פערניכטעט די איינאָרדנונג אין דער רעדאַקציע פון דער פאַשיסטישער צייטונג. אַלע מאַשינען זענען צובראָכען געוואָרען. ס'זענען אויך אונטערגעצונדען געוואָרען 3 הייזער פון בעקאַנטע רעכטע אָנפיהרער.

געוואַלדיגער שטורם אין וואַרשא

וואַ ר ש אַ, 12 (טעלעפאָניש)
איבער וואַרשאַ און אומגעגענד איז היינט אדורך אַ געוואַלדיגער שטורם מיט אַ שלאַגס-רעגען. דאָס וואַסער האָט פערפלייצט פיל הייזער און וואוינונגען אין די נידריגע שטאָט-טיילען. פון די שטאַרקע דונערן זענען ענטשטאַנען עטליכע שרפות.

גרויסע בעראַטונג פון די ציוניסטישע פּאַרטיי-ראַטען

רעדעס פון ד"ר ראָטענשטרייך און ד"ר שיפּער

וואַ ר ש אַ, 12, (טעלעפאָניש)
היינט איז פאָרגעקומען אַ גרויסע בעראַטונג פון די ציוניסטישע פּאַרטיי-ראַטען פון אַלע ריכטונגען צוזאַמען מיט'ן צ.ק. און ציוניסטישע פּרנסים אין די קהלות.

די בעראַטונג האָט געעפענט ד"ר שיפּער מיט אַ לאַנגער רעדע, אין וועלכער ער האָט בעטאָהרט דעם אַנדענק פון די קדושים אין ארץ-ישראל, פון נחום סאָקאָלאָוו און דעם ערשט נישט-לאַנג פערשטאָרבענעם ציוניסטישען עסקן משה פעלדשטיין.

אין זיין רעדע האָט ד"ר שיפּער אָנגעוויזען אויף דער שווערער צייט, וואָס יודען לעבען אדורך אויף די שווערע צייטען אין א"י-ישראל און אויף דער סכנה, אַז די עליה זאָל בעגרעניצט ווערען.

דער רעדנער האָט ווייטער געזאָגט, אַז די עקזעקוטיווע טוט אַלץ, נישט צו דערלאָזען צו דעם גרעסטען אומגליק, אַז די עליה קיין ארץ-ישראל זאָל אָפּגעשטעלט ווערען.

רעדענדיג וועגען דער לאַנדעס-פּאָליטיק, האָט ד"ר שיפּער אָנגעוויזען, אַז ס'דאַרף געפיהרט ווערען אַ פּאָליטישער קאַמף פאַר די נאַציאָנאַלע און בירגערליכע רעכטע. ער האָט אויך אַרומגערעדט די בעפאָרשטעהענדע וואַהלען צום יודישען וועלט-קאָנגרעס און צו די קהלות אין פּוילען.

דער עקזעקוטיוו-מיטגליד, ד"ר ראָטענשטרייך, וועלכער וויילט איצט אין פּוילען, האָט אַרומגערעדט די לאַגע אין ארץ-ישראל. ער האָט אָנגעוויזען, אַז די ציוניסטישע עקזעקוטיווע איז געגען דער געפּלאַנטער קעניגליכער קאָמיסיע קיין א"י-ישראל, ווייל ביי אַזאַ קאָמיסיע איז פאָרהאַן די געפאַהר, אַז ס'זאָל פערקלענערט ווערען דער קאָנטינגענט יודישע איינוואַנדערער.

שרעקליך אומגליק מיט אַ יודיש יונגעלע אין וואַרשא

ווערט דערטרונקען ביים וועלען אַרויסנעהמען אַ פּילקע פון וואַסער

וואַ ר ש אַ, 12, (טעלעפאָניש)
אין דער האַלב-קאָלאָניע פאַר קינדער אין שווידער-ריאַקאָוו, וועלכע ווערט אָנגעפיהרט דורך דער שטאָט-פערוואַלטונג, האָט זיך צוו. אַנד. אויך געשפּילט דאָס 12 יאָהריגע יודישע יונגעלע בראָנעק הערמעלין. בעת'ן שפּילען זיך איז אַ פּילקע אַריבערגעפאַלען אין וואַסער, וועלכעס געפינט זיך דאָרט. הערמעלין איז אַריין אין וואַסער כדי אַרויסצוציהען די פּילקע. אָבער האָט זיך באַלד אָנגעהויבען צו טרינקען. פון וואַסער האָט מען איהם שוין אָבער אַרויסגעצויגען אַ טויטען.

וועגען דעם אופן, ווי אַזוי הערמעלין איז דערטרונקען געוואָרען, האָבען זיך פערשפּרייט פערשידענע ווערסיעס, די אויספאָרשונג האָט אָבער פעסטגעשטעלט, אַז מ'האָט דאָ צו טון מיט אַן אומגליק כען צופאַל.

היינט איז פאָרגעקומען די לויה פון דעם יונגעלע. נאָכ'ן אָרון זענען נאָכגעגאַנגען 6000 שול-קינדער, פאָרשטעהער פון שול-ראַט, לעהרער פון דער שול, וואו הערמעלין האָט זיך געלערנט, יודישע כלל-טוער א. אַ. וו.

ביים אָפענעם קבר האָט געהאַלטען אַ דיהרעדע הכּספּד אַ 12-יעהריג יונגעלע, אַ חבר פון פערשטאָרבענעם. דאָס קבר איז געוואָרען בעלעגט מיט קרענץ און בלומען. די לויה פון דעם דערטר. בקענעם קינד האָט אין וואַרשאַ געמאַכט אַ גרויסען רושם.

Dr. med. Trepman
ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט-קראַנקהייטען.
בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע.
זאַוואַדזקאַ 6, טעל. 234-12
נעמט אָן פון 8—11 נאָכמ. און פון 6—8 אָוונד.

Dr. med. H. LUBICZ
צוריקגעקעהרט
ספּעציאַליסט פאַר הויט. ווענערישע און געשלעכטס-קראַנקהייטען
צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43). טעלעפאָן 141-32
עמפאַנגס-שעה'ן 8-10. 12-2 און 5-8 אָוונט

אכטונג! דאַמען-שניידער-כאַלופּניקעס!
היינט, מאָנטאָג, פּינקטליך 5 נאָכמיטאָג קומט פאָר אין פעראיינס-לאָקאַל (11. ליסטאָפּאַד 7) אַ גרויסע
שטרייק-פערזאַמלונג
עס איז שוין בעשלאָסען געוואָרען אַן איינהייטליכע שטרייק-אַקציע צוזאַמען מיט די אַרבייטער.
יעדער כאַלופּניק מוז אונבעדינגט קומען אויף דער פערזאַמלונג.
די פערוואַלטונג
פון דאַמען-שניידער-כאַלופּניקעס-פעראיין
אין לאָדז, 11. ליסטאָפּאַד 7.

געדענקט, שטשעשליווי
ביי
אַ גרויסער אויסוואַהל פון
אָריגינעלע בילליגער און טאָמאַשאָווער סחורות
אויף אנציגער און פאַלטענס
פון די בעסטע קוואַליטעטען ווי אויך פערשידענע רעשטע
מיט 30% ביליגער
קומט און איבערצייגט אייך!
R. Szczęśliwy
לאָדז, 5 נאַוואָמיעסקאַ 5
טעל. 156-09.
געדענקט פּראַנט II שטאָק.

אכטונג אכטונג
100-טער מענשען
האָבען זיך שוין איבערצייגט, אַז די בעסטע
היגיענישע טאַפּטשאַנעס,
מאַזעטקעס און מאַטראַצען
ווי אויך פערשידענע טאַפּעציר-אַרבייט
זענען נאָר צו בעקומען אין דער 1-טער לאָדזער ווערקשטאַט פון אויסגעבעסערטע היגיענישע טאַפּטשאַנעס און מאַטראַצען
א. פ. „ZURMA"
אינה. ל. מרוז
Łódź, Cegielniana 58
סאָלידע און פּינקטליכע אויספיהרונג

גינעקאָלאָגישער אמבולאַטאָריום
ביים
„לינת הצדק"
צעגעלניאַנאַ 17.
טעל. 115-11
איז טעטיג יעדען טאָג פון 9—10 פריה און פון 3—4 נאָכמ.
אונטער דער לייטונג פון די בעסטע דאָקטוירישע ספּעציאַליסטען.

אוירען, נאָז און האַלז און לונגען-קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פּיעטריקאָווער 67. טעל. 127-81
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועקס אָפּעראַציע א. אז. וו. ווי אויך אַמבולאַטאָרישע פון 9-2 און פון 4-8 אָוונט.
ביי דער קליניק איז טעטיג
א רענטגען-קאַבינעט
פאַר דורכלייכטונגען און רענטגען-פאָטאָגראַפיעס

Wajnberg
צוריקגעקעהרט
ספּעציאַליסט פאַר לונגען, האַרץ און סקלעראָז קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אָן פון 9-10 פריה. 3-5. 8-9 אָוו.

DR.
S. Kantor
ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען (מענער-שוואַכע)
90 פּיעטריקאָווער 90
טעל. 129-45
נעמט אָן פון 8—2 נאָכמ. און פון 6—9 אָוו.

Dr. med.
A. Banasz
כירורג - אוראָלאָג
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
Piotrkowska 121, tel. 139-88.
נעהמט אָן פון 4—6 נאָכמיטאָג.

CUKIERNIA
„ZRÓDŁO"
PRZEJAZD 1, tel. 209-87 i 133-72
עמפּפעהלט
אויסגעצייכענטע לאָדעם
צוזאַמען מיט סאָדע-וואַסער און וואַפלען
אַ פּאָרציע 35 גר.
יאַרסקע אָוועגדבראָוטען
פון 4 גענג צו 1 זל.

Starszy Felczer
B JOSKOWICZ
פּולנאָצנאַ 4, טעל. 141-86
נעמט אָן טעגליך פון 8—11 און 4—6 נ"מ
טעגליך פּאָקען-שטעלען
מיט פרישע קראָוויאַנסע.

Dr. med. LEON FAMILIER
אינערליכע און קינדער - קראַנקהייטען
6. שערפּיען 37 בענעדיקטאַ
נעהמט אָן פון 5—7 נאָכמ.

FABRYKA NAPOI GAZOWYCH
R. Frydwald
Piłsudskiego 69, tel. 190-48
עמפּפעהלט
סאָדעוואַסער און לעמאָנאַד
וואָס ווערט אָפּגעשיקט פּינקטליך אַהיים
בעשטעלונגען ווערען אָנגענומען אַ גאַנצען טאָג

אכטונג, פאַרבען-הענדלער!
עס ווערט בעקאַנט געמאַכט, אַז דאָס בעוואוסטע
פאַרבען-געשעפט א. פ.
„ל. ה. בערגער"
לאָדז, דרעוונאָווסקאַ 5, טעל. 133-39
איז ווידער געעפענט און עמפּפעהלט זיך די געעהרטע לאָדזער און פּראָווינצער קונדשאַפט.

דער יודישער קונסט-פאָטאָגראַפישער אַטעליער
„POLONJA"
31 גדאַנסקאַ 31
דיפל. פאָטאָ-גראַף גוטערמאַן
האָט רעדוצירט די פּרייזען פון אַלע אַרט פאָטאָגראַפיעס
אויסערדעם גיב איך צו אַ פּרעמיע
6 פאָטאָגראַפיעס גרויס 6/9 אויף ספּעצ. זיידען-פּאַפּיר גוט רעטושירט און אויך אַ שפּינעלע מיט'ן אייגענעם בילד נאָר פאַר
1.50 זל.
נוצט אויס די איינציגע געלעגענהייט ווייל ס'איז נאָר אויף אַ קורצער צייט!
— פּינקטליכע אויספערטיגונג —

פאר א געשעהענעם פאקט

זענען געשטעלט געווארען פראנקרייך און ענגלאנד דורך דעם אונטערשרייבען פון דער דייטש-עסטרייכישער פערשטענדיגונג

היטלער וויל שאפען א בלאק פון דיקטאטארישע מלוכות

רוים, 12 (ספ. טעל.)

די סטעפאני - אגענטור טיילט מיט: דער עסטרייכישער קאנצלער שושניג האט טעלעגראפיש מיטגעטיילט מוסאליני'ן וועגען דעם געשלאסענעם אפמאך צווישען דייטשלאנד און עסטרייך.

מוסאליני האט געענטפערט מיט א דאנק־דעפעשע צוגעבענדיג, אז דער אפמאך דארף בעגריסט ווערען מיט צופרידענהייט דורך אלע, וועלכע שטרעבען צו שלום.

דאס איז אן ערנסטער שריט פאראויס, שרייבט מוסאליני, אויפ'ן וועג אויפצובויען איירארא און די דונאי־מלוכות. איך בין בעזונדערס צופרידען, אז איך קען פון מיין זייט פערזיכערן די עסטרייכישע רעגירונג וועגען דער פריינדשאפט און צוזאמענארבייט פון דער איטאליענישער רעגירונג.

וויען, 12 (ספ. טעל.)

דער קאנצלער שושניג האט אויך ארויסגעשיקט א דעפעשע צום פרעמיער גאמבעש וועגען דעם אונטערגעשריבענעם דייטש־עסטרייכישען אפמאך.

לאנדאן, 12 (ספ. טעל.)

די ענגלישע פרעסע קאמענטירט שטארק דעם געשלאסענעם דייטש - עסטרייכישען אפמאך, די צייטונגען האלטען, אז עסטרייך און דייטשלאנד האבען ארויסגעפיהרט א מאראלישען אנשלוס, און די ענגלישע קרייזען איז דאס נישט געווען קיין איבערראשונג, ווייל מ'האט זיך גערעכענט דערמיט, אז צוליב דעם פראנצויזיש - סאוויעטישען און טשעכיש־סאוויעטישען אפמאך, האט היטלער געזוכט צו דערפיהרען צו א געגענ־ערהפירונג.

די צייטונגען שרייבען אויך, אז ענגלאנד איז געשטעלט געווארען פאר א געשעהענעם פאקט, ווייל די עסטרייכישע פראגע איז איינע פון די וויכטיגסטע אין ענגלישען פראגע־בויגען צו דייטשלאנד.

פאריז, 12 (ספ. טעל.)

די ערשטע קאמענטארען צום דייטש־עסטרייכישען אפמאך זענען זעהר פאזיטיוע, אין א גרויסער צאל צייטונגען פיהלט זיך אבער א גרויסע בעאונרוהיגונג. די צייטונגען האלטען, אז צוזאמען מיט דער דייטש - עסטרייכישער פערשטענדיגונג איז געקומען די דייטש־איטאליענישע פערשטענדיגונג. די אנגעזעהענע פובליציסטען שרייבען, אז היטלערס פאליטיק געהט איצט צו איזאלירען פראנקרייך, טשעכען און סאוויעט־רוסלאנד, מ'האלט, אז היטלער וויל שאפען א בלאק פון די דיקטאטארישע מלוכות.

רוים, 12 (ספ. טעל.)

די איטאליענישע פרעסע איז שטארק צופרידען פון דעם דייטש־עסטרייכישען אפמאך, זעהענדיג דערין א זיג פון דער איטאליענישער פאליטיק.

דאגעגען האט דער אפמאך ארויסגערופען א גע־וואלדיגע בעאונרוהיגונג אין די מלוכות פון דער קליינער קאאליציע.

נאטש. סובענעק־סוכעצקי — וואיעוואדע?

ווארשא, 12 (טעלעפאניש)

ס'האבען זיך פערשפרייט קלאנגען, אז דער לייטער פון פאליטישען דעפארטאמענט אין אינערן־מיניסטעריום סוכענעק־סוכעצקי זאל נאמינירט ווערען אלס וואיעוואדע אין איינער פון די גאליצישע וואיעוואדזטוועס.

ארעסטירט דעם מערדער פון יודישען הויז־ווירט אין ווארשא

ווארשא, 12 (טעלעפאניש)

אויף דער באהן־סטאציע אין גראדזשיסק איז ארעסטירט געווארען וואטשעך נאוואקאווסקי, דער מערדער פונ'ם הויז־ווירט שלמה מילער אין לעגיאנאווא. דער מערדער איז ארעסטירט געווארען, בעת ער האט זיך געוואלט אריינזעצען אין א צוג, וואס געהט צו דער גרעניץ.

בעקאנטער בעלגישער פליהער אין ווארשא

ווארשא, 12. (ספ. טעל.) דער בעקאנטער בעלגישער פליהער עמוטער איז געקומען היינט קיין ווארשא, ער איז דער גאסט פון ווארשעווער אעראַ־קלוב.

געשטארבען א פראפעסאר פון א הויך־שול

ווארשא, 12. (ספ. טעל.) נאך א לאנגער קראנקהייט איז געשטארבען דער פראפעסאר פון דער הויכער ווירטשאפטליכער שול פראפ. סטעפאן ביעזשעצקי.

אויסגעפירט 15 טויט־אורטיילען אין יאפאן

טאקיא, 12 (ספ. טעל.) דאס קריגס־מיניסטעריום טיילט מיט, אז פון די 17 אנפיהרער פון די פעברואר־געשעהענישען. וועלכע זענען דעם 5. יולי פער'משפט געווארען צום טויט, זענען 15 טויט־אורטיילען שוין אויסגעפיהרט געווארען.

רומענישער אויסערן־מיניסטער טיטולעסקו זאל אוועק אין דעמיסיע

רוים, 12 (ספ. טעל.)

די איטאליענישע פרעסע ברענגט א ידיעה וועגען דער דעמיסיע פון רומענישען אויסערן־מיניסטער טיטולעסקו. די רומענישע פאליטישע קרייזען זענען נישט צופרידען פון טיטולעסקו'ס פאליטיק, וועלכע האט אפגעשטויסען איטאליען.

„דער האקענקרייץ איז נישט קיין דייטשער, נאר אן אלטער... רומענישער סימבאל"

30 טויזענד רומענישע פויערים גיבען אפ — אונטער קוזא'ס קאמאנדא — א שבועה אויפ'ן האקענקרייץ. — א קוזיסטישע פאגראם־דעמאנסטראציע אין בעסאראביען

בוקארעשט, (יט"א). אין דער בעסאראבישער שטאט ארהעי (ארגעיעוו) איז די טעג פארגעקומען א ריזען־דעמאנסטראציע, איינגעארדענט דורך דעם אנטיסעמיטישען קוזא־גאגא־בלאק. אין דער דעמאנסטראציע האבען זיך בעטייליגט — ווי עס ווערט בעהויפטעט — לערך 30 טויזענד פויערים. דעם פערזאמעלטען המון האבען געגעבען א ברכה עטליכע גייסטליכע פון דער גריכיש־ארטאדאקסישער קירך. די דעמאנסטרירענדע פויערים האבען אפגעגעבען א שבועה אויפ'ן האקענקרייץ צו „ארבייטען פאר'ן וואויל פון רומעניען' און ,בעפרייען דאס לאנד פון יודען". די הויפטרעדע האט פאר די פויערים גע־האלטען געארג קוזא. א זוהן פון פראפ. אלעקסאנדער קוזא, וועלכער האט אנטוויקעלט א פרישע טעאריע וועגען האקענקרייץ. די וועלט — האט ער געזאגט — איז איינגעטיילט אין צוויי גרופען: גלויביגע און נישט־גלויביגע פון האקענקרייץ; די לעצטע זענען די קרעפטען פון פינסטערניש. דער האקענקרייץ — זאגט קוזא. — איז נארישט קיין דייטשער סימבאל, ווי דאס ווילען האבען די נאצים, נאר אן אלטער רומענישער סימבאל.

און היטלער'ס פראגראם פאר דייטשלאנד איז דורך פראפ. קוזא געפרעדיגט געווארען נאך לאנג איידער היטלער האט אנגעהויבען זיין בעוועגונג, קוזא האט לסוף אנגעגריפען די אויסלענדישע איינמאנצען וואס פרובען כלומרשט זיך מישען אין די אינערליכע אנגעלעגענהייטען פון רומעניען, און לסוף פערזיכערט, אז די פאחדייען וואס זענען פעראייניגט אונטערן האקענקרייץ זענען טרייע איבערצייגטהעמען די מאכט אין רומעניען.

„תומכי אורחים"
פאמארסקא 18
פארק העלענאוו
זונטאג, דעם 19־טען יולי פון 2 נאכמיטאג קומט פאר
לטובת דעם הילפס־פעראיין „תומכי אורחים" א
גארטען־פערוויילונג
10 שעה פערוויילונג
מיט זעהר א אינהאלטסרייכען פראגראם / ארטיסטישע אויפטריטען. סימפאנישער ארקעסטער. / פאנטען־לאטעריע / אייגענער בופעט.
געגנייערס אין די ווייטערע אנאנסען.
פרייזען פון בילעטען 1.50 זל. און —.1 זל.
הנחה־בילעטען צו 75 גראשען פאר מיטגלידער און שפענדער פון „תומכי אורחים"
פערקויפט די פעראיינס־קאנצעלאריע ביז זונטאג, דעם 19־טען יולי, 5 נאכמיטאג.

דענקמאל פאר קעניג אלבערט

פאריז, 12. (ספ: טעל.) דער מיניסטער פאר נאציאנאלען פערטיידיגונג דעלאדיע האט היינט ענטהילט דעם ערשטען דענקמאל פון געוו. בעלגישען קעניג אלבערט.

גרויסע שאדענס פון א שטורם אין דייטשלאנד

בערלין, 12. (ספ. טעל.) פון אויבער־רהיין ווערט מיטגעטיילט וועגען בעדייטענדע שאדען וועלכע זענען ענטשטאנען צוליב די לעצטע שטורמס.

זעלבסטמארד פון אן'אנגעזעהענעם קאמוניסטישען טוער

מאסקווא, 12 (ספ. טעל.)

פון טיפליס מעלדעט מען: דער סעקרעטאר פון צענטראל־קאמיטעט פון דער קאמוניסטישער פארטיי אין ארמעניען, כאנדזיאן, איז בעגאנגען זעלבסטמארד.

קאמוניסטען אין פראנקרייך פאר אקופאציע־שטרייקען

פאריז, 12 (ספ. טעל.)

די רעכטע פרעסע רעדט ארום מיט א גרויסער אונרוהיגקייט דעם פערלויף פון נעכטיגען קאנגרעס פון דער קאמוניסטישער פארטיי, בעת וועלכער די קאמוניסטען האבען זיך ארויסגעזאגט פאר אקופאציע־שטרייקען אין די פאבריקען, טראץ די ערקלערונגען פון מיניסטער סאלענגרא. אין דער רעוואלוציע, וואס די קאמוניסטען האבען אנגענומען ווערט געזאגט, אז דער ארבייטער־קלאס וועט נישט ערלויבען ארויסצוטרעטען מיט בעוואפענטער קראפט געגען די ארבייטער.

הכנות צום נאציאנאלען יום־טוב אין פראנקרייך

וועלכער פאלט אוים דעם 14 ד. ה.

פאריז, 12 (ספ. טעל.)

דער אינערן־מיניסטער סאלענגרא האט פאר־געלעזען נעכטען פאר די 76 דעפארטאמענט־פרע־פעקטען און דעלעגאטען פון 16 מיניסטעריומס דעם טעטיגקייטס־פלאן בנוגע די פונאנדערגעלאזטע לי־געס ווי אויך דעם פראגראם פון די מאניפעס־טאציעס דעם 14 ד. ח.

דער עמעריטור־מיניסטער האט נעכטען אנגע־צונדען א שטורקאץ פאר'ן קבר פון אונבעקאנטען זעלנער, ביי וועלכען ס'האלטען די וואך די געוועזענע קאמבאטאנטען פון היגטער ווערדון.

היינט וועלען זיך פאר'ן דענקמאל פערזאמלען די געוועזענע אינטערנאציאנאלע קאמבאטאנטען אין א צאהל פון 25 טויזענד מאן.

* * *

פאריז, 12 (ספ. טעל.)

נעכטען אין אוענד איז די הויפט־שטאט דע־קארירט געווארען מיט נאציאנאלע פעהנער, ערב דעם נאציאנאלען יום־טוב. די פייערליכקייטען האבען זיך אנגעהויבען נעכטען אין אוענד דורך עפענטליכע טענץ אויף די טעראסען פון די קאפעס און אויף די פלעצער.

Dr. med.
L. Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. 149־07
ספעציעל־ארצט פאר מענער - שוועכע־בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונט.
זונטאג פון 9—1 פארמיטאג
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פרייזען

Dr.
Wołkowyski
ציגעל־גאס 11, טעל. 238־02
ספעצ. פאר טריפער, סיפיליס און הויט־קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער־שוועכע
נעמט אן פון 8—11 פרימאר און 4—9 אוונט

עלטסטער פעלדשער
ש. דערעש
לומאמירסקא 4, טעל. 184־78
נעמט אן פון 8—10 פרי, פון 30 ן—4 נ"מ און פון 6—7 אוונד.

Dr. med.
HALTRECHT
ספעציעל־ארצט פאר הויט,־געשלעכטס קראנקהייטען און מענער־שוועכע
האט זיך איבערגעצויגען און נעמט אן
פיעטריקאווער 161, טעל. 245־21
פראנט דריטער שטאק
פון 11 פריה ביז 3 בייטאג און פון 7 ביז 9 אוונד
זונטאג פון 8—11 בייטאג
פאר פרויען א בעזונדער ווארטע־זאל
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פרייזען

אוי־פלוגען קיין
יוגאסלאוויען,
רומעניען,
בולגאריען,
טערקיי
מיט דער מעגליכקייט צו פערקירצען אדער פערלענגערן דעם אויפענטהאלט.
אינדיווידועלע ריטשאלטען
אין טשעכאסלאוואקיי, עסטרייך, יוגא־סלאוויען און רומעניען.
פערקויף פון קאמפענסאציע־אקרעדיטיוון.
„ארביס" פיעטריק. 18,
טעל. 249־40.

אין גאַנג פֿון די געשעהענישען אין א״י

דער עקאָנאָמישער און פּאָליטישער הינטערגרונד פֿון די פּאַסירונגען, וואָס האָבען געפֿיהרט צו דעם איצטיגען ווילדען אַראַבישען אויסברוך געגען יודען

אין ניו־יאָרקער „טאָג" פֿאַרעפֿענטליכט דער באַקאַנטער פּועלי־ציון־טוער און געוועזענער מיטגליד פֿון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע, בערל לאָקער, פֿאָלגענדן אַרטיקל:

די איטאַליעניש־אַביסינישע מלחמה, נאָך איידער זי איז אויסגעבראָכען, האָט זי שוין פֿאָרויסגעוואָרפֿען איהרע שאָטענס אויף ארץ־ישראל. עס האָט זיך מיט אַן איבעררעשענדיגער גיכקייט באַשטעטיגט די דערפֿאַהרונג, אַז יעדער לײַכטער ריהר, באַפֿרט יעדע דערשיטערונג אויף דער וועלט־פּאָליטישער אַרענע, צייכענט זי דאָ אָן ממש ווי אויף אַ סייסמאָגראַף. די זריזין מקדימין זענען דאָס מאָל געווען די אַראַבער. שוין סוף יולי 1935 האָט זיך דערפֿיהלט צווישען זיי אַ שטאַרקע נערוועזיטעט צוליב דער ענגליש־איטאַליענישער שפּאַנונג; און די האָט דערפֿיהרט צו אַ באַנק־איבערגעלויף מצד די אַראַבישע דעפּאָזיטאָרען. די נערוועזיטעט האָט זיך זעהר שנעל איבערגעטראָגען אויך אויף טיילען פֿון דער יודישער באַפֿעלקערונג און אין אויגוסט איז געקומען די באַקאַנטע בהלה, מיט'ן איבערגעלויף אויף יעדע באַנק, דער איינשרומפּונג פֿונ'ם בוי־קרעדיט און אַלס רעזולטאַט דערפֿון די ערשטע אָנהויבען פֿון אַרבייטסלאָזיגקייט, דער ערשטער שאָטען פֿון עקאָנאָמישען קריזיס.

אמת, דער ישוב האָט זיך זעהר גיך אָפּגעטרייסעלט פֿון דער מאָמענטאַנער בהלה־שטימונג און אַ דאַנק דער ווײַט־זעהעוודיגער, פֿעראַנטוואָרטליכער פּאָליטיק פֿון די גרויסע בענק — דער ענגלישער באַרקלייס באַנק און דער יודישער אַנגלאָ־פּאַלעסטיין־באַנק — און די בעזונדערע מאָס־מיטלען פֿון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע, פֿון דער אַרבייטער־הסתדרות און אַנדערע פֿאַקטאָרען האָט זיך דער עקאָנאָמישער מצב אַלץ מעהר און מעהר נאָרמאַליזירט און די אַלגעמיינע שטימונג איז ווידער געוואָרען אַן אָפּטימיסטישע. דער גאַנצער ישוב האָט אָנגעהויבען פֿיהלען, אַז די בהלה פֿון אויגוסט־סעפּטעמבער וועט זיכער באַלד ווערען אַ כמעט פֿאַרגעסענער עפּיזאָד.

אינ'ם אַראַבישען לאַגער אָבער האָט די דערשיטערונג פֿונ'ם גלייכגעוויכט זיך, נישט אַזוי גיך בערוהיגט, נאָר פֿאַרקעהרט, זי האָט זיך ווײַטער ענטוויקעלט צו אַ פּאָליטישער געשפּאַנטקייט, וואָס איז געוואַקסען מיט'ן ווײַטערען גאַנג פֿון די געשעהענישען אין אייראָפּע. שוין דער פֿאַקט אַליין, וואָס די יודישע ווירטשאַפֿט האָט אין אַ שוואַכער מינוט זיך אַ טרייסעל געטון, האָט אָפּגעשוואַכט ביים פּשוט'ן אַראַבישען עולם דעם גלויבען אין איהר זיכערער סטאַביליטעט און אומפֿאַרמיידליכען פֿאָרגאַנג. די אַראַבישע פֿיהרערשאַפֿט האָט דערזעהן פֿאַר זיך אומגעריכטערהייט אַ בינציגען פּסיכאָלאָגישען מאָמענט פֿאַר אַרייַנציהען דעם עולם אין אַ נייע פּאָליטישער אָפֿענסיווע, און זי האָט דעם מאָמענט זעהר געשיקט אויסגענוצט, און די ווײַטערע וועלט־פּאָליטישע ענטוויקלונג האָט איהר דערין שטאַרק מיטגעהאָלפֿען.

* * *

דער פֿאַקטישער אויסברוך פֿון דער איטאַליעניש אַביסינישער מלחמה און אַלץ, וואָס איז געקומען אין צוזאַמענהאַנג דערמיט: די ענגליש־איטאַליענישע שפּאַנונג, וואָס האָט דורך וואָכען און חדשים געדראָהט צו פֿיהרען צו אַ בעוואָפֿנטען קאָנפֿליקט צי גאָר צו אַ וועלט־מלחמה; צו סאַנקציעס געגען איטאַליען; דער קריזיס פֿון דער פֿעלקער־ליגע און ענגלאַנד'ס שווערער פּרעסטיזש־אָנווער — דאָס אַלץ האָט געשאַפֿען אַן אַטמאָספֿערע פֿון אומרוהיגקייט און געשפּאַנטקייט אין די אַראַבישע לענדער, וואָס געפֿינען זיך אין נאָהענטער שכנות מיט ארץ־ישראל. מצרים האָט דורך פֿאַרעקשנ'טע און בלוטיגע מאַסען־דעמאָנסטראַציעס דורכגעזעצט ענגלאַנד'ס צושטימונג צו דער בענייאונג פֿונ'ם קאָנסטיטוציאָנעלען לעבען. סיריע האָט דורך אַ לאַנג־דויערענדיגען נאַציאָנאַלען שטרייק געצוואונגען פֿראַנקרייך צו אַ צוזאָג פֿון פֿערהאַנדלונגען וועגען גרינדליכע ענדערונגען אין די בעציהונגען צווישען ביידע לענדער. און עס האָט זיך ווידער בעוויזען די האָפֿנונג, אַז דער פֿראַנצויזישער מאַנדאַט איבער סיריע וועט פֿאַרביטען ווערען אויף אַ פֿריינדשאַפֿט (און אַפּיטראָפּסות) אָפּמאַך לויט'ן מוסטער ענגלאַנד־איראַק.

און עס איז נישט קיין חידוש, אַז די דאָזיגע געשעהענישען זענען נישט געבליבען אָהן אַ ווירקונג אויף די אַראַבער אין ארץ־ישראל. די אַראַבישע פֿיהרער האָבען דאָך אַלע יאָהרען געבויט זייערע ווײַטגעהענדיגע פּאָליטישע האָפֿנונגען אויף דעם קומענדיגען אינטערנאַציאָנאַלען קריזיס. פֿאַר'ן פֿאַל פֿון אַ נייער וועלט־מלחמה זענען די האָפֿנונגען געגאַנגען און געהען נאָך גאָר גאָר ווײַט: אַ וועלט־מלחמה, אַזוי טראַכט מען, וואָלט אויפֿ'ס ביי אויפֿגעוויקעלט דעם גאַנצען קנויל פּראָבלעמען פֿונ'ם נאָהענטען מזרח און בתוכם פֿון ארץ־ישראל און וואָלט געעפֿנט דעם וועג פֿאַר דער רעוויזיע פֿון דער באַלפֿור־דעקלאַראַציע און פֿונ'ם מאַנדאַט און פֿאַר דער ליקווידאַציע פֿון דער יודישער נאַציאָנאַלער היים.

אָבער אויך אָהן דער וועלט־מלחמה האָבען די אַראַבישע פֿיהרער געהאַלטען דעם מאָמענט פֿאַר אַ שעת־הכושר צו צווינגען ענגלאַנד צו ווײַטערדיגע פּאָליטישע קאָנצעסיעס. פֿערשטעהט זיך, אויפֿ'ן חשבון פֿון די יודען. מצרים און סיריע זענען געווען די דערמוטיגענדיגע בײַשפּילען. מיט סיריע בעזונדערס האָט זיך פֿערבונדען נאָך אַ ווײַכטיגער פּאָליטישער געדאַנק — דריי איינציגע מאַנדאַט געביטע פֿון דער קאַטעגאָריע א' זענען בעשטימט געוואָרען אינ'ם ווערסאַלער אָפּמאַך: איראַק, סיריע, ארץ־ישראל (מיט עבר־הירדן). איראַק איז, ווי באַקאַנט, שוין בעפֿרייט געוואָרען פֿונ'ם מאַנדאַט און איז אפֿילו אויפֿגענומען געוואָרען אַלס מיטגליד אין דער פֿעלקער־ליגע (אַז איהר זעלבסטשטענדיגקייט איז זעהר אַ בעגרעניצטע דורך דער בריטישער אַפּיטראָפּסות אויפֿ'ן געביט פֿון דער אויסערליכער פּאָליטיק און פֿון פֿערטיידיגונג, איז אַ קאַפּיטעל פֿאַר זיך). אויב סיריע וועט געהן אויף דעם זעלבען וועג, וועט ארץ־ישראל בלייבען דאָס איינציגע מאַנדאַט־לאַנד פֿון דער דאָזיגער קאַטעגאָריע און די אַראַבישע פֿיהרער האָבען געהאָפֿט, אַז דאָס אַליין וועט זיי לײַכטער מאַכען דעם קאַמף פֿאַר דער ענדערונג פֿונ'ם פּאָליטישען סטאַטוס פֿונ'ם לאַנד.

אין דער דאָזיגער אַטמאָספֿערע איז עס צום ערשטען מאָל זינט אַ רייהע פֿון יאָהרען, געקומען צו אַן אייגהייטליכער אַקציע מצד אַלע אַראַבישע פּאַרטייען. סוף נאָוועמבער 1935 האָבען זיי דערלאַנגט דעם הויך־קאָמישאָנער אַ מעמאָראַנדום, אין וועלכען זיי האָבען געפֿאָדערט:

1) דעם אָפּשטעל פֿון דער יודישער איינוואַנדערונג;

2) דעם פֿערבאָט פֿון ערד־פֿערקויף צו יודען;

3) אַ „נאַציאָנאַלע רעגירונג".

דעם ענטפֿער, וואָס זיי האָבען געקראָגען סוף יאַנואַר — דורכ'ן הויך־קאָמישאָנער אינ'ם נאָמען פֿונ'ם קאָלאָניאַל־מיניסטער — איז נאַטירליך געווען ווייט פֿון אַ גלאַטער בעפֿרידיגונג פֿון די דריי פֿאָדערונגען, אָבער לכל הדעות אין צוויי קומט ער זיי שטאַרק אַנטקעגען. ער האָט צוגעזאָגט: ערשטענס, אַ געזעץ, לויט וועלכען לאַנדווירטשאַפֿטליכער באָדען זאָל קענען פֿערקויפֿט ווערען בלויז אין דעם פֿאַל, אויב דער בעזיצער האָט זיך איבערגעלאָזט אַ מינימום־שטח, פֿון וועלכען ער און זיין משפּחה זאָלען קענען ציהען זייער חיונה; צווייטענס, אַ לעגיסלאַטיווען ראַט. נאָר בנוגע דער יודישער איינוואַנדערונג איז דער ענטפֿער פּרינציפּיעל לגמרי אַ נעגאַטיווער; פֿון קיין אָפּשטעל קאָן קיין רייד נישט זיין. די גרויס פֿון דער עליה וועט ווי ביז איצט בעשטימט ווערען לויט דער עקאָנאָמישער אויפֿנעם־פֿעהיגקייט פֿונ'ם לאַנד.

מען קאָן זאָגען, אַז דער דאָזיגער ענטפֿער האָט נישט אַזוי ווייט בעפֿרידיגט די אַראַבער, ווי ער האָט בעאומרוהיגט די יודען. די אַראַבער האָבען נאַטירליך נישט געקאָנט זיך צופֿרידענשטעלען מיט'ן פּרינציפּיעלען אָפּזאָג בנוגע דעם אָפּשטעל פֿון דער יודישער איינוואַנדערונג, און פֿון אויבען אויף האָבען לכל הדעות אין דעם פּונקט די יודען געדאַרפֿט זיין צופֿרידען. אָבער די יודען האָבען געוואוסט פֿון לאַנג־יאָהריגער דערפֿאַהרונג, אַז די רעגירונג האָט אויך אין די בעסטע צייטען ביים צומעסטען די גרויס פֿון דער עליה און בעזונדערס ביים בעשטימען די צאָל סערטיפֿיקאַטען זיך פֿאַקטיש נישט גערעכענט בלויז מיט די עקאָנאָמישע מאָמענטען, נאָר אַז אין איהרע ענטשיידונגען האָבען שטענדיג געשפּילט אַ וויכטיגע ראָלע די פּאָליטישע אויסרעכענונגען און קודם־כל די טענדענץ נישט צו דערלאָזען צו אַ צו־גיכען וואוקס פֿון דער עליה. דער עקאָנאָמישער מאָמענט האָט תמיד געווירקט אין צייטען פֿון דעפּרעסיע, ווען ער האָט זיך געווענדעט געגען אונז, אָבער ער איז ווי ווייט מעגליך געשטעלט געוואָרען אויף דער צווייטער מדרגה, ווען ער האָט געקאָנט ווירקען פֿאַר אונז. און דעריבער זענען דוקא אין די בעסטע צייטען געווען שטענדיג מיינונגס־פֿערשידענקייטען מיט דער רעגירונג בנוגע דער גרויס פֿונ'ם שעדיול און ס'איז שוין כמעט געוואָרען אַ מין פֿעסטע טראַדיציע: אַז מעהר ווי 25 אָדער 30 פּראָצענט פֿון דער פֿאָדערונג פֿון יודישער אַגענטור האָט די רעגירונג נישט געגעבען. און אויב נישט קוקענדיג דערויף, איז דאָך די צאָל פֿון די עולים אין לעצטען יאָהר אַריבערגעשטיגען 60 טויזענד, אַזוי איז דאָס געווען דער רעזולטאַט פֿונ'ם שרעקליכען דרוק אונטער וועלכען עס געפֿינט זיך די יודישע באַפֿעלקערונג אין די מייסטע לענדער פֿון אייראָפּע. די נויט פֿון לעבען האָט געבראָכען די חשבונות פֿון דער ארץ־ישראל'דיגער אַדמיניסטראַציע. אָבער עס איז געווען גענוג גרונט צו טראַכטען, אַז אין די הויכע פֿענסטער האָט מען זיך טאַקע דערשראָקען פֿאַר דעם ציפֿער און מען וועט זיך בענוצען מיט דער פֿערלאַנגזאַמונג פֿונ'ם עקאָנאָמישען ענטוויקלונגס־טעמפּאָ, וואָס איז געקומען נאָך דער „בהלה", כדי אין אַ גאַנץ בעדייטענדער מאָס צו פֿערקלענערען די ווייטערע עליה. וואָרים שוין פֿאַר דעם דערמאָנטען פּרינציפּיעלען אָפּזאָג צו די אַראַבער האָט די רעגירונג אָנגעהויבען רעדען וועגען אַ העכערונג פֿונ'ם סכום, וואָס ווערט געפֿאָדערט אַלס יסוד פֿון אַ „קאַפּיטאַליסטישער וויזע" פֿון טויזענד פֿונט אויף צוויי טויזענד. (זי האָט זיך שפּעטער דערפֿון אָפּגעזאָגט); זי האָט פּלוצים אָנגעהויבען פֿערלאַנגען, אַז אויף דעם גרעסערען טייל פֿון די אַרבייטער־סערטיפֿיקאַטען זאָלען קומען נישט פֿערהייראַטע, נאָר לעדיגע בחורים און מיידלעך; זי האָט איינגעפֿיהרט פֿערשאַרפֿונגען פֿאַר דער עליה פֿון קרובים פֿון ארץ־ישראל'דיגע איינוואוינער; זי האָט איינגעפֿיהרט אַ פֿערקירצונג פֿון דער צייט, אין וועלכער דער סערטיפֿיקאַט איז גילטיג — אַלץ מיטלען, וואָס זייער ציל קאָן זיין בלויז איינער: פֿערקלענערען די פֿאַקטישע צאָל פֿון די יודישע איינוואַנדערער.

(סוף קומט)

אַדאָלף דאָבאָשינסקי — דער מאָדערנער „קאַפּיטאַן פֿאַן קעפּעניק"

איך מוז זיך מודה זיין אין מיין אפּיקורסות, איך האָב אַ גוטע מיינונג וועגען דעם „העלד פֿון מישלעניץ" — אַדאָלף דאָבאָשינסקי. ער איז בלי־ספֿק אַ פֿאַסצינירענדיגע און סוגעסטיווע פּערזענליכקייט, און אין זיין פּערזאָן האָט דער אַנאַרכיזם פֿון דער פּוילישער שליאַכטע, איהר קלאַסען־עגאָאיזם און „סאַבקאָוסטוואָ" — בעקומען אַ קלאַסישען אויסדרוק. די היינטיגע פּוילישע שליאַכטע, מיט איהרע איבערגעטריבענע אַמביציעס, מיט איהר פּוסטער גאווה, וואָס ווערט אַזוי גלענצענדיג אויסגעדריקט אין דעם פּוילישען וואָרט „פּיכאַ", מיט איהר שוואַכקייט צו אָרדערען און טיטולען, מיט איהר גרינגשעצענדיגער בעציהונג צו אַלץ און צו אַלעמען, וואָס געהערען נישט צו דעם פּריווילעגירטען „נאַרוד שליאַכעצקי" — טרעט ווייניג וואָס אָפּ אין איהרע פּסיכאָלאָגישע גרונד־שטריכען פֿון דער אַמאָליגער היסטאָרישער פּוילישער שליאַכטע.

דער פּוילישער ענדעק אַדאָלף דאָבאָשינסקי מיט זיין פּלאַפּלעריי איבער „נאַציאָנאַלער עקאָנאָמיע" קען מעהר נישט אַרויסרופֿען ווי ליצנות און חוזק. אפֿילו אין וואַרשאָווער אוניווערזיטעט, וואו די קאַטעדרע פֿון פּאָליטישער עקאָנאָמיע איז בעזעצט מיט אַזאַ שונא ישראל און פֿערביסענעם אולטראַ־נאַציאָנאַליסט, ווי עס איז פּראָפֿ. ראָמאַן ריבאַרסקי — וועט דאָבאָשינסקי'ס „עקאָנאָמישע טעאָריע" קיין בירגער־רעכט נישט בעקומען. פּראָפֿ. ריבאַרסקי וועט ווייטער שטאַרק קריטיקירען די קלאַסען־טעאָריעס פֿון קאַרל מאַרקס, ענגעלס און לאַסאַל, ער וועט מאַכען אַש און בלאָטע פֿון דער טעאָריע פֿון „מעהרווערט" — אָבער וועגען דעם „געניאַלען" טעאָרעטיקער דאָבאָשינסקי וועט ער מיט קיין שום וואָרט נישט דערמאָנען.

דאָבאָשינסקי, דער ענדעק און אַנטיסעמיט, דער מאָדערנער פּוילישער „נאַציאָנאַלער ראָביר־ריטער" שטעלט מיר זיך פֿאַר אַלס עקאָנאָמיסט און סאָציאַל־טעאָרעטיקער אַ פֿולשטענדיגען נול.

* * *

אָבער דאָבאָשינסקי איז אינטערעסאַנט און אָנציהענד צוליב גאָר אַן אַנדער זאַך — צוליב זיין „נאַיאַזד" אויף מישלעניץ. אַ דאַנק זיין דאָזיגען טאַט וועט ער פֿעראייביגט ווערען אין דער פּוילישער געשיכטע אַלס אַ טרעגער פֿון די הערליכסטע טראַדיציעס פֿון דעם „נאַרוד שליאַכעצקי". די אַמאָליגע פּוילישע שליאַכטע האָט זיך אויסגעצייכענט מיט איהר בראַוואָר, וועלכע איז געקומען צום אויסדרוק ביים ערלעדיגען פֿערשידענע סכסוכים מיט שכנים. איז מען געווען מיט עפּעס אומצופֿרידען פֿון דער האַנדלונג פֿון אַ שכן — אַ צווייטען שליאַכטיץ האָט מען דאָס ערלעדיגט אָהן אַ געריכט, אויף דער אייגענער האַנד. אין אוקראַינע און וואָלין און אפֿילו אין ליטע האָט זיך דאָס זייער אָפֿט פּראַקטיקירט. מען האָט אָרגאַניזירט די אָרעמע בעפֿריינדעטע שליאַכטע, מען האָט געדונגען עטליכע צענדליג „מאַלאַיצעס", געמאַכט פֿריהער אַ געווענטע „כוסה" און דאַן האָט מען איינגעאָרדענט „אַ נאַיאַזד" אויפֿ'ן שכן. ביינאַכט האָט מען אונטערגעצונדען זיין הויף און אויף אַ בראַזין אָפֿן, אַזוי ווי עס פּאַסט פֿאַר „ריטער", האָט מען אַטאַקירט די איינוואוינער. אפֿילו אין מיצקעוויטש'עס „פּאַן טאַדעאוש" ווערט נאָך פּרעכטיג געשילדערט אַזאַ „נאַיאַזד" אין ליטע.

דאָבאָשינסקי מיט זיין „נאַיאַזד" אויף מישלעניץ האָט אַלזאָ אויפֿגעלעבט איינע פֿון די אַמאָליגע טראַדיציעס פֿון דעם שליאַכטישען עגאָצענטריזם און עגאָאיזם, פֿון דער תקופֿה פֿון דער „גאָלדענער פֿרייהייט". און דערפֿאַר טאַקע קומט אַדאָלף דאָבאָשינסקי'ן אַ גרויסער דאַנק.

* * *

דאָבאָשינסקי זיצט שוין היינט אין טורמע און ער וואַרט אויפֿ'ן געריכט. די בעציהונג צו איהם אין טורמע איז ווי צו אַ העלד, וועלכער האָט זיך מיט עפּעס אויסגעצייכענט און האָט בעריהמט געמאַכט דעם נאָמען פֿון זיין פֿאָלק. דער אויספֿאָרשונגס־ריכטער בעציהט זיך צו איהם מיט אַן אויסער געוועהנליכער מילדקייט, ער ווערט געפֿלעגט און בעקומט אַלע בעקוועמליכקייטען. נאָך אין אַ פּאָר וואָכען אַרום וועט מען דאָבאָשינסקי'ן וואַרשיינליך אָנהויבען צו שיקען אין טעאַטער, אין קינאָ און שפּעטער אפֿשר איהם איינגאַנצען בעפֿרייען ביז'ן פּראָצעס. מען מוז דאָך מודה זיין, אַז ווערענדיג פֿערפֿאָלגט דורך דער פּאָליציי אין פֿערלויף פֿון איניגע טעג, האָט זיך דאָבאָשינסקי זייער פֿערמאַטערט, ביים אַרעסטירען איז ער פֿערוואונדעט געוואָרען און ער האָט דעריבער כשר פֿערדינט, אַז מ'זאָל איהם אָפּשיקען אויפֿ'ן חשבון פֿון דער מלוכה, אין אַ גוטער סאַנאַטאָריע.

און אויך די פּוילישע פּרעסע, נישט דוקא די ענדעקישע, נאָר טאַקע די סאַנאַציאָנישע, בעציהט זיך צו דאָבאָשינסקי'ן מיט אַ קענטיגער סימפּאַטיע. דער שרעק פֿון ערשטען מאָמענט האָט זיך בערוהיגט, וויל מ'האָט זיך אַרומגעזעהן, אַז מ'האָט דאָ צו טון נישט מיט קיין קאָמוניסט און אפֿילו נישט מיט קיין סאָציאַליסט, נאָר טאַקע מיט אַ הונדערט־פּראָצענטיגען פּאַטריאָט, וועלכער האָט אין נאָמען פֿון „פּאַטריאָטיזם", אין נאָמען פֿון זיין „פּלאַמענדער ליבע צו פּוילען" געטריבען און פֿערברענט די סחורות פֿון יודישע קרעמען, צעמזיקט אַ געוויסע צאָל איינוואוינער און דעמאָלירט די וואוינונג פֿון סטאַראָסטע. און אויב אַזוי איז שוין די סכנה אַ קלענערע.

וועלכע זענען איינענטליך געווען די פּסיכאָלאָגישע מאָטיווען פֿון דאָבאָשינסקיס האַנדלונג? דאָבאָשינסקי איז אַ פּאַטריאָט, אַ קאַטאָליק, אַ נאַציאָנאַליסט און ער האָט ליב פּוילען אויף זיין שטייגער וויין. שכל האָט איהם בעוויזען, אַז אין פּוילען איז עפּעס נישט אַלץ אין אָרדנונג, מחמת וואָס איז דאָס פֿאַר אַ פּוילען און וואָס איז דאָס פֿאַר אַ פֿרייהייט, אויב פּאָליאַקען פֿאַלען אַרונטער אונטער די פֿערפֿליכטענדע געזעצען און פֿעראָרדנונגען. און דאָבאָשינסקי איז געקומען צום בעשלוס, אַז די פֿערפֿליכטענדע געזעצען און פֿעראָרדנונגען, וועלכע רעגולירען די בעציהונגען אין דער פּוילישער מלוכה, זענען נישט נוגע דעם „העררען־פֿאָלק" און בעזונדערס זיין „סמעטענע" — דער שליאַכטע. געזעצען זענען געמאַכט פֿאַר די „אינאָראָדצעס" פֿאַר יודען, ווייסרוסען, אוקראַינער, אָבער נישט פֿאַר די מענשען פֿון דעם מעהרהייטס־פֿאָלק פֿאַר וועלכען עס דאַרף נאָך גילטען דער אַמאָליגער פּרינציפּ

„Szlachcic na zagrodzie równy wojewodzie"

אמת'ע פֿרייהייט בעשטעהט טאַקע דערין, אַז מען מעג טון וואָס מען וויל, אַז ס'זענען נישט פֿאַראַן קיין גרענעצען און יעדער געזעץ בעגרעניצט דאָס פֿרייהייט און קרעמפּירט. עס איז דאָך אַ געלעכטער — וואָס פֿאַר אַ חטא איז בעגאַנגען דאָבאָשינסקי מיט זיינע קאָמפּאַניאָנען, ווען ער האָט דאָרט בעראַבעוועט „אַ זשידאָווסקי מיאַסטעטשקאָ", פֿערברענט סחורות און געמאַכט „אַן אָרדנונג" ביים סטאַראָסטע לויט זיין עסיק איז דאָבאָשינסקי פֿולשטענדיג אין אָרדנונג און ער האָט נאָר רעאַליזירט דאָס, וואָס אַ סך טראַכטען אין פּוילען און דאָס וואָס ס'איז שוין געטון געוואָרען ווייניגער פּלאַנמעסיג אין פּשיטיק, אָדזשיוואָל, אָפּאָטשנע, זאַגוראַזש א. א. וו.

און דעריבער בין איך פֿולשטענדיג רוהיג וועגען דעם גורל פֿון אינזש. אַדאָלף דאָבאָשינסקי. ער האָט געהאַנדעלט אין הסכם מיט זיין שכל, זיין געוויסען און דער עיקר אין הסכם מיט די טראַדיציעס פֿון דער „זלאָטאַ וואָלנאָשטש שליאַכעצקאַ".

איך בין זיכער, אַז דאָבאָשינסקי'ס פֿערטיידיגער די אַדוואָקאַטען סטפּאָלקאָווסקי און פּאָזאָוויצקי וועלען זיכער אָנווייזען, אַז זייער קליענט איז אַ העלדישער קאָנטינואַטאָר פֿון אַלע זיטען און מנהגים, וועלכע האָבען געבילדעט דעם יסוד פֿון דער שליאַכטישער פֿרייהייט.

דאָס געריכט וועט די איידעלע און היסטאָרישע מאָטיווען פֿון דאָבאָשינסקיס האַנדלונג פֿערשטיין און איהם בעפֿרייען אָדער אויסמעסטען אַ מילדע שטראָף. דאָבאָשינסקי — דאָס איז נישט דער „פּשיטיקער פּאָגראָמשטשיק" יחיאל־שלום לעסקאָ אָדער לייזער פֿעלדבערג — דאָס איז אַ ריטער און „אַ נאַיעזדניק" אין בעסטען זין פֿון וואָרט. מיט אַזאַ העלד דאַרף מען שטאָלצירען, אָבער נישט איהם פֿערמשפּט'ן...

א. צינצינאַטוס

אין הערבסט וועלען אין דייטשלאַנד ענטשטעהן „געהעטאָ־קינאָס" פֿאַר יודען

בערלין (יט"א) צווישען די נאַצי־אָרגאַנען און דעם יודישען קולטור־בונד זענען פֿערענדיגט געוואָרען אונטערהאַנדלונגען, אויפֿ'ן יסוד פֿון וועלכע עס וועלען אין הערבסט געגרינדעט ווערען אין די ראַהמען פֿון דער קולטורבונד־טעטיגקייט ספּעציעלע קינאָס פֿאַר יודען („געהעטאָ־קינאָס"). אין די דאָזיגע קינאָס וועלען קענען דעמאָנסטרירט ווערען פֿילמען, וואָס זענען אין דייטשלאַנד פֿערבאָטען צוליב ראַסען־טעמים, ווי צב"ש, פֿילמען מיט טשאַרלי טשאַפּלין, ווי זאָגט בירגער א. אַ.ד. (טשאַפּלין ווערט, כידוע, בעטראַכט אין דייטשלאַנד אַלס ניט־אַריער). פֿאַר אַריער וועט דער צוטריט צו די דאָזיגע קינאָ'ס זיין פֿערבאָטען. ביים אויסקויפֿען בילעטען וועט דורכגעפֿיהרט ווערען אַ שטרענגע קאָנטראָל. דער בעזוכער פֿון „געהעטאָ־קינאָ" וועט מוזען פֿאָרשטעלען ביים קוּפּאָן זיין פּאַס מיט אַ פֿאָטאָגראַפֿיע. דעריבער איז יודען נישט פֿערבאָטען צו בעזוכען אַלגעמיינע קינאָ'ס און טעאַטערן.

יודיש לעבען אין דרום-אפריקע

(ספעציעלע קארעספאנדענץ)

פון ד"ר מארגעריטע עדעלהיים

אין יאהאנעסבורג ווייזט זיך איצט פונקט דער היימאטס-פילם „סיסל ראודז", די געשיכטע פון דער ענטדעקונג פון די דימענט פעלדער פון קימבערליי, די דערָאבערונג פון וויטוואטער־ראנד און די גריג דונג פון דעם דרום־אפריקאנער יוניאן (רעזשיסער איז בערטאלד פירטעל און די ראָל פון פרעזידענט קרוגער ווערט געשפילט פון אָסקאַר האָמאָלקאַ); — א פילם וואס איז פאר'ן פרעמדען בעזונדערס אינ־טערעסאנט. ער ווייזט די עקאָנאָמישע פונדאמענטען אויף וועלכע עס שטייט די „פראספעריטי" פון דעם לאנד און די דריי גרויסע כוחות, וועלכע בעווירקען פאָליטיק. היינט פונקט ווי פאַר'ן בורען־קריג, דעם מצב אין לאנד. דאָס זענען די ענגלענדער, די בו־רען (אַפריקאנער) און די שווארצע. די פראגע פון די שווארצע אנערקענט מען אפילו נישט אלס קיין פאָליטישע פראבלעם. מען האלט אז די „נייטיוס", אָדער איינגעבוירענע, וועלען שוין אַזוי אייביג זיין צו פרידען צו זיין אונטערגעוואָרפען אנדערע. אין יאָהאַנעסבורג וואוינען זיי אויסער דער שטאָט אין קוואַרטאַלען וואָס זענען צום טייל אָפען, צום טייל אַרומגעצוימט. אויף דער פראגע צי די הייזער געהערען צו פרייוואטע מענשען אָדער צו דער שטאָט האָט אונז אַן איינגעבוירענער געענטפערט מיט א געגען־פראגע צי מיר זענען קאָמוניסטען. אויף אונזער דערשטוינטער אנפראגע וואס ער מיינט דען וועגען די קאמוניסטען, האט ער דער־ציילט אז ער פלעגט אמאָל בעזוכען זייערע פערזאמ־לונגען... נישט ווילענדיג האָב איך געמוזט טראַכ־טען דערפון אז גאנדי האָט געגרינדעט זיין פריי־הייטס-בעוועגונג אין דרום אפריקא — אויך היינט לעבען נאָך אין דרום־אַפריקא פיל טויזענטער אינ־דיער. זייער וואוילזיין איז גרעסער ווי דער פון די איינגעבוירענע. א נייע אימיגראציע פאדערונג וואס איז די טעג פאָרגעלייגט געוואָרען פאַר'ן פאַר־לאמענט זעהט פאָר א בעשרענקונג פון דער צו־וואנדערונג פון שווארצע וואס האָבען נישט קיין ארבייטס־קאנטראקטען.

פאר דער איינוואַנדערונג פון ווייסע איז די כוחות פערטיילונג צווישען די ענגלענדער און די בורען פון דער וויכטיגסטער בעדייטונג. ביי הייבטי־גען טאג איבערוועגען די בורען דורך זייערע פאר־טייען — מען שטרעבט למשל אוועקצושטעלען די אפריקאַנ'שע שפראַך (אַפריקאאנס) פאַר דער ענגלי־שער. גענעראל סמאטס האָט אפילו מיט עטליכע וואכען צוריק געמאכט אנ'ערקלערונג אין פארלא־מענט אז די אימיגראציע פון דייטשע יודען א.א. נאך בשום אופן נישט איבערגעטרעטען דער פאר־גרעליכער מאס. אָבער די פראגע איז שוין געווא־רען דער געגענשטאנד פון פארלאמענטארישער און פרעסע־דיסקוסיעס.

אַ נייע פערא‍ָרדנונג איבער דער דערגענצונג פון די ביז־איצטיגע איינוואנדערונגס-געזעצען, וואס איז, ווי שוין בעקאנט, געקומען פאר דעם בעראטען פון פארלאמענט. זעהט פאר אז די אימיגראציע־בע־אמטע זאלען האָבען דאס רעכט אויסצושליסען פון לאנד פערזאנען וואס בעזיצען נישט קיין „פולען פאכפארט". די דאָזיגע פעראָרדנונג בעציהט זיך קלאר אין דער ערשטער רייהע אויף אימיגראנטען וועלכע בעזיצען נאנסען־פעסער, וועמענס צוואנ־דערונג האָט זיך אין די לעצטע חדשים בולט פער־גרעסערט. דער דאָזיגער געזעץ, אויב ער זאָל אנגענומען ווערען, וועט אָבער אויך געבען די בע־אמטע דאָס רעכט אויסצושליסען אימיגראנטען אויף וועמענס פעסער עס איז פערהאן די בעמערקונג אַז זיי טאָרען נישט צוריקקעהרען אין זייער היימלאנד. כאטש די פעראָרדנונג אלס אזעלכע האָט אין זיך נישט קיין עלעמענט פון אנטי־יודישקייט, קען אָבער איהר פראקטישע ווירקונג זיין געגען די יודישע איינוואנדערער. די פעראָרדנונג דארף קומען פאר'ן פארלאמענט נאָך אין דער איצטיגער סעסיע און כאטש עס איז נאָך ווייט נישט זיכער צי דער פאָר־שלאג וועט ווערען געזעץ, איז ער דאָך כאראקטער־ריסטיש פון דער שטימונג צווישען די פערשידענע פארטייען פון דרום־אַפריקאַנער פארלאמענט.

דאָס פראבלעם פון די איינגעבוירענע האָט

אבער, בעזונדערס אין עקאָנאָמישען זינען, א ריזיגע בעדייטונג פאר דער אימיגראציע פון די ווייסע. עס איז פערהאן א געזעץ וואס רעזערווירט געוויסע ארבייטען פאָר די איינגעבוירענע און נעבען דעם געזעץ איז נאָך פערהאן א געהעריגע פאָרציע פון כאציאלע פאָראורטיילען, וועלכע מאכען עס אונ־מעגליך פאר א ווייסען צו טון געוויסע אַרבייטען וואס מוזען, לויט די זיטען פון לאנד, געטון ווערען דורך שווארצע. אזוי למשל ווערען די וועגען געבויט נאָר דורך שווארצע, ציימונגען ווערען פערקויפט אין די גאסען נאָר דורך זיי, אויפ'ן פאָרט שפאנט דער שוואַרצער איין די אקסען, איינדערהיים קעהרט דער שוואַרצער די דילען, אַ קאָלירטער באַי אָדער א קאָלירטע פרוי קאכט דאָס שפייז — אין איין וואָרט, אלע אַרבייטען וואס דער יוד טוט אַזוי גערן און פליכט־בעוואוסט אין פאלעסטינע, זענען אויסגע־שלאסען פאר'ן ווייסען מענשען אין דרום־אַפריקא. עס האנדעלט זיך דא נישט וועגען מאכען פון אזעל־כע בערופען אנ'אידעאַל, אָבער אין דעם לאנד וואו די וועמען עס גייט איצט אַזוי וואויל זענען אַזוי שטאלץ צו זיין די יחסנים, הערט מען דעם פאָר־וואורף — שוין זייער אָפט — אַז דער יונגער יוד שרייבט פון דייטשלאנד אַז ער איז גרייט צו טון יעטוועדער ארבייט אָבער ווען ער קומט שוין אין לאנד וויל ער זי נישט אָננעמען. מחמת דעם איז וויכטיג צו בעריהרען אויך די זייט פון דער פראגע. ווען די וואס זענען שוין איצט תושבים זענען אנגע־קומען אהער זענען נאָך אזעלכע בעשטימונגען נישט געווען — היינט גיט די פאליציי שטרענג אכטונג אויף זייער דורכפיהרונג.

* * *

דרום־אַפריקע איז א קאָלאָניאַל־לאַנד; עס איז א יונג לאנד. יאהאנעסבורג גרייט זיך פונקט צו פייערן איהר 50־יעהריגע עקזיסטענץ — עס זענען

נאָך דעריבער פערהאן גענוג עפענונגען אין דעם ארבייטס־מארק וועלכע קענען אויסגעפיהלט ווערען. עס איז אבער א פיל פערטיגערעס לאנד אלס מיר אייראפעער שטעלען זיך אין אלגעמיין פאר. אנ'איינ־געוואנדערטער בערלינער האט געשאפען א ווערטעל: „אונזער חכמה גילט דאָ נישט". און אין דער אמת'ן איז די דערקענטניש פון דעם דאָזיגען פאַקט איינע פון די וויכטיגסטע פאָרבעדינגונגען פאַר'ן איינ־וואנדערער. אויב א מענש פאַהרט מיט דער פאַר־שטעלונג אז ער קומט אין אַנ'אורוואַלד און אַז גאנץ אפריקע וואַרט אויף איהם, ווערט ער זייער שנעל ענטוישט און אַ סך מוזען פאַר זייער פאַלשע פאַרשטעלונג בעצאָהלען מיט שווערע דורכפאַלען. וועגען דעם ווייסט מען אין דייטשלאנד נאָך ווי'ט נישט גענוג. ווארום די מעהרסטע בעריכטען וואס די איינוואנדערער געבען אָפּ אין זייערע בריף אהיים, שרייבט זיך נאָר וועגען די ערפאָלגען און גארנישט וועגען די דורכפאַלען; ערשטענס איז זיך א מענש לייכט נישט מודה אין קיין דורכפאַלען און צווייטענס וויל מען מיט די דאָזיגע בעריכטען צושטריי־ען די זארגען פון די וואס זענען פערבליבען אינ'ערהיים. אַזוי־אַרום איז צווישען די יודען אין דייטש־לאנד ענטשטאנען די מיינונג אז דרום־אַפריקע איז נאָך אַלץ דאָס לאנד פון גאָלדגרעבער און אַז מען קען דאָרט מאכען אוצרות מיט זיבען־מייל שטיוועל. דאָס קען באמת טרעפען ווען מען שפעקולירט אויף דער בערזע — און ווען מען קוקט זיך טאקע צו נעהנטער זעהט מען אז פיל פערמעגענס זענען גע־מאכט געוואָרען מעהר דורך שפעקולאציע ווי דורך סיסטעמאטישער ארבייט און אַז זיי וואקסען נאָך ווייטער אין דעם איצטיגען „בום". דעם דאָזיגען רעצעפּט טאָר מען אָבער נישט רעקאָמענדירען צו די איינוואנדערער וואס האָבען א געוויסע מאראלישע פעראנטוואָרטליכקייט פאר זייער געמיינשאפט און וואס דארפען די דאָזיגע פעראנטוואָרטליכקייט אויף שטענדיג פערהאַלטען.

אבער: אַרבייטס־מעגליכקייטען זענען פערהאן: נאָר מען מוז האָבען געדולד — בעזונדערס ווען מען קומט אָהן געלד און מען איז אנגעוויזען אויף א שטעלע — און מען מוז זיין צופרידען ביסלעכווייז צו שטייגען אין געהאַלט. (יט"א)

נייע דערפינדונגען

פון ד"ר פ. לאנגשטיין, פראג.

דאס ארבייטסאַמט אין גענף האָט איצט היי־דער ארויסגעגעבען א רשימה פון יענע ערפינדונגען, וואס זענען אין דער וועלט געמאַכט געוואָרען, א גאנץ גרויסען טייל פון די דערפינדונגען האָבען בעמאכט די טשעכען.

אויפ'ן פראגער יריד וועלען איצט זיין צו זעהען די דאָזיגע דערפינדונגען, פון וועלכע איך בין אין דער לאגע שוין איצט עפעס צו זאגען.

אומיסטס האָט מען דערפינדען נייע שטוב־זאַכען, מ'קען אַלץ נישט ליידען ווי אונזערע ווייבער פלאגען זיך נעבעך מיט זייער ווירטשאפט, האָבען נישט קיין צייט צו מאַכען אַ טענצעל אָדער צו שפּי־לען א ברידזש, האָט מען צוליב זייער בעקוועמ־ליכקייט ערפינדען פערשידענע שטוב־זאכען וואס טוען אלעס, וואס די בעל הבית'טע האָט געדאַרפט צו טון.

זיי קאכען, באַקען, שניידען קרויט, נעמען ארויס די קערלעך פון אויבסט, מיט איין וואָרט: א פערליל אין שטוב.

אנדערע מאשינדלעך ווידער וואשען וועש, פרעסען און פוצען אלערליי בגדים וכדומה, מיט איין וואָרט, מ'בראַכט ממש נישט טון א האַנד אין קאלט וואסער און אלעס איז אָל־רייט..

אויך פאַר די מאנסבילען האָט מען זיך גע־זאָרגט, מ'גאָלט זיך מיט מאשינדלעך, אָהן זייף און אָהן פענזעל און מ'ווערט ממש אנ'אנדערער מענש פון די פערשידענע אַפּאַראַטען, וואס וועלען זיין צו זעהען.

דערצו קומען נאָך הונדערטער נייע חפצים צו מאכען טינט, צו קאכען מארמעלאדע, עלעקטרישע זייגערס, וואס בלייבען קיינמאָל נישט שטעהען, נייע חפצים אויס אלומיניום, וואס זעהען אזוי אויס ווי זילבער און ס'מוז קומען א גרויסער מבין, ער זאָל זיי דערקענען, פונקט דאָס זעלבע איז בנוגע קינסט־ליך צירונג, דאַכט זיך די יובילערען אַליין דער־קענען נישט מעהר וועלכעס ס'איז עכט און וועלכעס ס'איז פאלש.

מיט איין וואָרט, חדושים און חדושים זענען איצט דערפינדען געוואָרען, פון וועלכע מ'האָט קיינמאָל אפילו נישט געחלומ'ט, אז אזעלכעס קען מעגליך זיין.

ווי שטארק איז די רויטע ארמעע

דער מאסקווער קארעספאנדענט פון „פטי פא־ריזיען" זשאָרזש לאסיאני, פערעפענטליכט א גרוי־סען ארטיקעל וועגען דעם קאמף־וועהר און שטאַר־קייט פון דער רויטער ארמעע. מיר ברענגען דאָ איינציגע אויספיהרונגען פון דאָזיגען ארטיקעל:

1.300.000 סאָלדאטען אקטיווע ארמעע, מינ־דעסטענס 10 מיליאָן אויסגעבילדעטע רעזערווים־טען, 30 מיליאָן מאַן אין וואָפענפעהיגען עלטער, 4.500 טאנקס, אבער 14 מיליאָרד רובעל קרעדיטען פאר דעם יאָהר 1936 — דאָס זענען אויפ'ן יסוד בעגלויבטע־אָפיציעלע, נאָכגעפּרובטע אָדער דורך פּרובען בעשטעטיגטע ציפערן געבען די 5000 סאָ־וויעטישע עראָפּלאַנען, וואָס געבען א בילד פון דער מאַכט פון דער ארמעע אין ראטען־פערבאנד. נעבען די האַרייניזע טעכנישע כוחות דארף מען אויך נישט אונטערשאַצען די געוואלטיגע ווירטשאפטליכע מאַכט פון לאנד, וואס בילדעט אליין פאר זיך א קאנטינענט (עס איז 40 מאָל אַזוי גרויס ווי פראנק־רייך) און האט אלע רויהשטאפען, וואָס זענען נויטיג צום לעבען פון דער בעפעלקערונג און צו דער פער־טיידיגונג פון לאנד, און נעמליך: תבואה, קוילען, נאפט, אייזען רודע א. אז. וו. פערטיידיגונגס־מאַכט און ווירטשאפטס־מאַכט זענען צוויי אויסבויגען פון רעמזעלבען פראָבלעם, ווען די באָלשעוויקעס, וואָס זענען רעאליסטען און האלטען דעם קריג פאר אונ־פערמיידליך, גראָבען א קאנאל אָדער בויען א פאַב־ריק, טראַכטען זיי באַלד דערביי וועגען דער קו־מענדיגער מלחמה.

פאראלעל ענטוויקלען זיך אויך די מאראלישע כוחות. דער קולט פאר דער ארמעע, ערציהונג פון

דער יונגער אין נייעם פון פלאַמענדיגען פאטריאָ־טיזם, פּאָליטיק פון הסכם און גוטען ווילען פון דער רעגירונג, וואָס האָט בעשלאָסען צו פעראייניגען ארום זיך אלע פעלקער פון ראטען־פערבאנד און אלע סאָ־ציאַל קלאסען אין איין היילינען בונד געגען דעם שונא — דאָס אלץ זענען די אַקטיוען פון דער סאָ־וויעטישער לאנד־פערטיידיגונג".

בעזונדער שטעלט זיך דער אויטאָר אָפּ אויף די מאקסימאלע כוחות פון ראַטען־פערבאַנד, וואָס מען דארף נישט אונטערשעצען: אלע קלאסען, אויב עס זענען נאָך פאַרהאַן אַזעלכע, שטאָט און דאָרף וועלען ווי איין מאַן פערטיידיגען דעם כיוום רע־זשים, וועלכער איז שוין 20 יאָהר אלט. נאָכ'ן אויס־רעכנען די אַקטיוען פון דער לאנד־פערטיידיגונג געהט דער אויטאָר איבער צו רעדען וועגען די פאר־כיוווען:

„די אינדוסטריעלע סטרוקטור איז נאָך זעהר שוואַך, די פּראָדוקציע טעמפּאָ, א לאנגזאמע, די טראנספּאָרט־מיטלען, נישט קאָנקורירנדיג אויף די פערטשריטען פון די לעצטע חדשים, זענען נישט גע־נוגענד, דעצענטראַליזירט און אָפּטמאָל פערוואָגען זיי איינגאַנצען. די קוואַליטעט פון דער העכערער אַר־מעע אָנפיהרונג און קאַדרען זענען נישט פעסטגע־שטעלט, די אונגעהויערע לאנגע גרעניצען, וואס זע־נען נויטיג צו פערטיידיגען די סעפּאַראַטיסטישע בעשטרעבונגען פון געוויסע פעלקער, ביי וועלכע עס שווימען ארויס נאציאָנאליסטישע און סעפּאַראַ־טיסטישע נייגונגען, וואָס וועלען ווי אין 1917, אין פאל פון א מפּלה אָהן שום ספק קומען צום אויס־בראָך. דערצו מוז נאָך צוגעגעבען ווערען דאָס אומ־בעקאַנטע אין דעם לאנד אליין: די האַלטונג פון די פּויערן לגבּי דעם רעזשים און אויף דעם אויסער פּאָליטישען געביט דער בעקאַנטער פאַקטאָר: די טעמפּ אומפערמיידליכע זיכערקייט, דער בונד (ווען ער איז אפילו נישט פעסטגעזעצט געוואָרען אין דיפּלאָמאַ־טישען אינסטרומענט) צווישען די בידע וואַרשייניג־ליך געגנער פון ראטען־פערבאַנד, צווישען דעם דייט־שען רייך און זיינע אייראָפּעאישע נאָכלויפער מיט יאַפּאַן.

דער קריגס־מאטעריאל, וואָס איז צוגעגרייט געוואָרען אין ראטען־פערבאַנד איז געוואלטיג, נאָר באלד ווי די קריגס־טעטיגקייט וועט זיך אָנהויבען וועט ער שנעל אויסגענוצט ווערען. צי וועט אָבער די אינדוסטריע אין ראַטען־פערבאַנד בעוויזען צו־ציושטעלען צו דער צייט די נויטיגע זאַפּאַסען?"

דער אויטאָר געהט דאַן איבער צו רעדען וועגען דעם סיסטעם פון דער אקטיווער ארמעע און פון דער טעריטאָריאַלער מיליץ, וואָס ערלויבט פאר ראטען־פערבאַנד אויפצושטעלען נישט נאָר א ריזען־ארמעע, נאָר אויך א מיליטערישע אויסגעבילדעטע ריזען־ארמעע. וועגען דעם קריגס־מאטעריאל שרייבט לאָס־יאַני פאָלגענדעס:

„מען האָט געמאַכט ריזאַנטישע אַנשטרענגונגען, בכדי צו פערזעהן די ארמעע מיט דעם מאָדערנסטען מאַטעריאַל, און וואָס איז אויסשליסליך פּראָדוצירט געוואָרען אין ראַטען־פערבאַנד. אויף דעם געביט וועהט יעדער פאָרטשריט פון דער שווער אינדוסטריע געפיהלט ווי א נצחון פון דער בעוואָפנונג פון דער ארמעע און אלס א נייער שטיצפונקט פון דער אומ־אָפּהענגיקייט פון לאנד. שלום צייט פּראָדוצירען די גרויסע פאַבריקען אין סטאַלינגראַד, באַרקאָוו און טשעליאַבינסק, טראַקטאָרען — אין קריגס־צייט טאַנקס. אויפ'ן געביט פון טאַנקס און שווערע אַר־טילעריע האָט מען געמאַכט די גרעסטע אַנשטרענ־גען. די ציפערן, וואָס טוכאַטשעווסקי האָט מיטגע־טיילט יעדען פאַר זיך אליין. פון 1931 ביז 1935 איז די צאָהל פון קליינע טאַנקס געוואַקסען אויף 2475 פּראָצענט. די וואַרטע טאַנקס אויף 760 פּראָ־צענט און די מיטעל־גרויסע טאַנקס אויף 792 פּראָ־צענט. צאָהלריכע שטיק־פּרובען ערלויבען צו מאַ־כען די פעסשטעלונג, אַז די רויטע ארמעע האָט אין איצטיגען מאָמענט אויך 4500 ביז 5000 איטהייט".

איינרייזע-בעגרענצונגען פאר שטאטסלאזע אין פארטוגאל

ליסאבאן (יט"א) די איינוואנדערונגס־אָר־גאַנען אין פּאָרטוגאַל טיילען מיט, אַז פּערזאָנען, אָהן א שטאַאַטס־אַנגעהעריגקייט און בעזיצער פון פּאַספּאָרטען וואָס זענען אויסגעשטעלט דורך לענדער צו וועלכע זיי געהערען נישט (נאַנסען־פּעסער א. אנד.) ווי, אויך רוסען, אַמיריער און ליבאַנעזער (לבנון־יעזאַמיגע). וועלען אריינגעלאָזט ווערען קיין פּאָרטוגאַל בלויז אין די פאַלען ווען זיי וועלען פאַר־שטעלען א וויזע, וואָס איז אויסגעשטעלט געוואָרען דורך א פּאָרטוגעזישען קאָנסולאַט נאָך דעם 24־טען מערץ 1936.

„אדער גרויס-בריטאניע פיהרט אויס דעם מאנדאט, אדער זי גיט איהם צוריק דעם פעלקער-בונד"

מיט קיין האלב-מיטלען לאזט זיך דאס א"י-פראבלעם נישט בעהאנדלען. — בריף פון לארד מעלטשעט אין „גרעיט בריטען ענד דהי איסט"

לאנדאן (יט"א) אין לעצטען נומער פון „גרעיט־בריטען ענד דהי איסט" איז ערשינען א לענגערער ארטיקעל פון לאָרד מעלטשעט, וועלכער ־טרייכט אונטער, אז עס איז די זאך פון ענגלישען פארלאמענט צו ענטשיידען, וואס עס דארף געטון ווערען אין דער איצטיגער לאגע אין א"י.

אויב עס זאל בעשלאָסען ווערען — שרייבט לארד מעלטשעט — אַז גרויס־בריטאניען איז נישט ביכולת אויסצופיהרען דעם ציוניסטישען פרינציפּ פון דער נאציאנאל־היים. דאַן איז קלאר, אז אויפ'ן יסוד פון אַלע עהרען־פערפליכטונגען און אינטער־נאציאָנאַלען רעכט מוז מען דעם מאנדאט אומקעה־רען דעם פעלקער־בונד. אויב ווידער עס ווערט בע־שלאָסען, אז גרויס־בריטאניען קען און וועט שטיצען די ענטוויקלונג פון דער יודישער נאַציאָנאַל־היים, דאמאָלס ליגט אויף גרויס־בריטאניען א חוב אבצוהיטען אָרדנונג און געזעץ אין לאנד און ענט־ווידער שיצען די יודישע געמיינשאפט אָדער ער־לויבען איהר, אַז זי זאל זיך אליין שיצען. דאס איז א פּראבלעם, מיט וועלכען מ'קען זיך נישט בעגעהען

מיט ספקות, צווידייטיגקייטען אדער האלבע מיטלען.

רעדענדיג ווייטער וועגען די לעצטע א"י־דעבאַ־טע אין ביידע קאמערען פון בריטישען פארלאמענט, שרייבט לאָרד מעלטשעט:

עס איז פאַר מיר א חידוש אין דער אימפעריאַ־לער לעגיסלאַטור, אַז דאָס מויל פון דער מוטער פון אַלע פאַרלאַמענטען זאָל פערשטאָפּט ווערען ביז'ן זאמד פון מדבר. דער פאַרלאַמענט האָט אלע רעכט צו בעהאנדלען די אנגעלעגענהייט און האָט אויך זיכער דאָס רעכט צו זאגען, וואס ער מיינט, אויף דעם יסוד, דאָס ער האָט די מאכט אויס־צופיהרען זיין ווילען. אויב די דאָזיגע מאכט איז נישט קיין פולע, דאַמאָלס ענטשטעהט די לאגישע נויטווענדיגקייט אָבצוהאלטען אין דעליקאטע פראַ־גען די פאַרלאַמענטס־זיצונגען פאַר געשלאָסענע טי־רען — דערמיט אָבער וואָרפען מיר אום דעם עיקר־יסוד פון אונזערע דעמאָקראטישע אינסטיטוציעס.

לאנדאן (יט"א) אין „טיימס" איז ערשינען אנ'אָפענער בריף פון בעקאַנטען אַרויסגעבער און באנקיר ארטור פראנקלין, וועלכער קניפּט אן צום אנטיציוניסטישען בריף אין „טיימס" פון לאָרד איי־ינגטאָן, אין וועלכען עס איז געווען געזאגט, אַז אפילו דער פערשטאָרבענער עדווין מאנטעגיו (א יוד) איז געווען א געגנער פון דער באלפור־דעקלאַ־ראציע. ארטור פראנקלין קלערט אויף, אז די „אָפּאָ־זיציע" פון מאנטעגיו האָט זיך בעצויגען בלוי אויף איין פונקט: ער האָט נעמליך מורא געהאט, אַז די בעצייכנונג „נאציאנאלע היים" איז עלול צו שטע־לען אין סכנה די לאַגע פון יודען אין זייערע גע־בורטס־לענדער. דער אויטאָר פון בריף ווייזט אָן, אַז אַ דאַנק מאנטעגיו'ס אָנרעגונג זענען אין דער באַלפור־דעקלאַראציע איינגעשלאָסען געוואָרען די ווערטער: (... עס זאָל קלאָר פערשטאנען ווערען, אַז עס דאַרף נישט געטון ווערען קיין זאַך, וואָס זאָל ברענגען שאָדען די בירגערליכע און רעליגיעזע רעכט פון די בעשטעהענדע נישט־יודישע געמיינ־שאַפטען אין א"י) אדער די רעכט און פּאָליטישער סטאַטוס, פון וועלכע יודען בעניסען אין יעדען אנדער לאנד".

— —

אנטיסעמיטישע רעאַקציע קומט אין רומעניען צו דער מאַכט?

„נומערוס פּראָפּאָרציאָנאַליס" — דאָס נייע אנטיסעמיטישע שלאַג־וואָרט

בוקארעשט, (יט"א). אין די פּאָליטישע קרייזן בעהויפּטעט זיך אַלץ מעהר דער גלויבן אַז די איצטיגע טאַטאַרעסקו־רעגירונג וועט אינגיכן אָפּטרעטן די מאַכט דער רעאַקציאָנערער אנטיסעמיטישער קאָאַליציע פון גאָגאַ און וואַידע.

הגם די נאַציאָנאַלע פּויערים־פּאַרטיי (די רומענישע לינקע) איז היינט די שטאַרקסטע אָפּאָזיציאָנעלע פּאַרטיי, איז אָבער א פּטראַיניטשער פּראָגנאָז פון די רעאַקציאָנערע פּאַרטייען א גרויסע סכנה פאַר איהרע שאַנסען, און ווירקליך וואַקסט איצט אויפן רעכטן פליגעל געפיהרט אַן׳אַקציע צו ברענגען צו א פעראייניגונג פון די רעאַקציאָנערע פּאַרטייען און זייערע פיהרער, נעמליך קוזאַ, גאָגאַ, וואַידאַ, אַרזשעטאָיאַנו, קאַהדעאַנו, און מאַנאָילעסקו, פּרובען זיך געגענזייטיג פּערגעסען זייערע פּערזענליכע און פּאָליטישע טענות און האָבען אָנגעהויבען פּערהאַנדלונגען צו שאַפן א פּעראייניגטען וואַהל־בלאָק פון רעכטן פליגעל.

אַן׳אַנדער עלעמענט, וואָס פּערקלענערט אין א גרויסער מאָס די שאַנסען פון דער דעמאָקראַטישער נאַציאָנאַלער פּויערים־פּאַרטיי, זענען די שלעכטע בעציהונגען צווישען קעניג קאַראָל און דעם געוו. פּרעמיער דר. מאַניו, וואָס הגם ער איז שוין מעהר נישט פּרעזידענט פון דער פּויערים־פּאַרטיי, האָט ער אָבער נאָך אַזוי־וועהנליך גרויסע השפּעות אין איהרע רייהען. הר. מאַניו האָט לעצטענס אָנגעהויבען א העפטיגע קאַמפּאַניע געגען די פריוואַט־יועצים און פריינד פון קעניג. און עס איז א קנאַפּער ספק, אַז ווען קאַראָל וועט האָבען אויסצוועהלען צווישען דער פּויערים־פּאַרטיי, וואָס בעציהט זיך קריטיש צו דער קרוין און צווישען דעם האַלב־נאַציישען בלאָק פון רעכטס וואָס כמעט אַלע פיהרער זיינע זענען אַלטע פּערזענליכע פריינד פון קעניג, וועט ער געבען פּאָרצוג די לעצטע.

די רומענישע קאָנסטיטוציאָנעלע פּראַקטיק זעהט פאָר, אַז ווען עס ווערט אַפּ א רעגירונג אָדער זי ווערט דורכ׳ן קעניג נעצוואונגען אָפּצוטרעטן טרויט ער אָן די מיסיע צו שאַפען א רעגירונג דער פּאַרטיי, וועלכע ער האַלט פאַר פּאַסיג צו רעגירען מיטן לאַנד. די האַלטונג פּאַרטיי „מאַכט" די וואַהלען, און עס איז נאָך אין דער געשיכטע פון רומעניען קיינמאָל נישט געשעהען אַז די פּאַרטיי, וואָס שטעהט ביי דער מאַכט זאָל ליידען א דורכפאַל אין די וואַהלען... אַזוי אַרום איז אויך דער קעניג די איינציגע אויטאָריטעט וואָס שאַפט די רעגירונג, וואָס ער וויל.

אין א געשפּרעך מיטן יט"א פאַרשטעהער האָט וויאַרעל טילעאַ, די „רעכטע האַנט" פון געוו. פּרעמיער וואַידאַ־וואָעוואָד, ערקלערט, דאָס האָפענדיגע די גרעסטע שאַנסען צו שאַפען די נעכסטע רעגירונג וועט אָבער דאָס אנטיסעמיטישע פּראָגראַם פון געוויסע מיטגלידער פון דער קאָאַליציע מוזן געצווימט ווערען, און די ראַדיקאַלע אנטיסעמיטישע לאָזונגען וועלען פערמילדערט ווערען דורך דער פאָרמולע „נומערוס פּראָפּאָרציאָנאַליס".

די לאָזונג „נומערוס פּראָפּאָרציאָנאַליס" פאַרמינדערט נישט אַרויסצושטויסן אַלע יודען פון רומענישען ווירטשאַפטליכען און פּראָפעסיאָנעלען לעבען, זי זעהט אָבער פאָר אַז די יודען זאָלען פערדינען אויף ברויט, פּראָפּאָרציאָנעל צו דער אַלגעמיינער צאָהל ריין־בלוטיג־רומענישער בעפעלקערונג." מיט אַנדערע ווערטער הייסט עס, אַז אויב אין אַן׳אונטערנעהמונג ווערען בעשעפטיגט 100 אַרבייטס־מענשן, דאַרף די אַרבייט פערטיילט ווערען צווישען 80 רומענער, 8 אונגאַרן, 4 דייטשען, 4 יודען און 4 פערזאָנען פון אַנדערע מינדערהייטן אין רומעניען.

עס איז אָבער קלאָר, דאָס הייסט די גרויסע מעהרהייט רומענער, אונגאַרן און דייטשען זענען לאַנד־אַרבייטער, בעת די יודען זענען קודם כל א שטאָטישער עלעמענט, בעדייט דער „נומערוס פּראָפּאָרציאָנאַליס" אין דער ווירקליכקייט דער ווירטשאַפטליכער אין פון דער איבערוועגענדער מעהרהייט רומענישע יודען.

אראַבער אין אַלזשיר בעטייליגען זיך נישט אין דער אנטי־יודישער העצע

שטעלונג פון די אַלזשיר־אראַבער צו די געשעהענישען אין א"י

אַלזשיר, (יט"א). אין אַן׳אינטערוויו מיטן קאָרעספּאָנדענט פון דער יודישער טעלעגראַפען־אַגענטור האָט דער שעף פון דער אראַבישער רעליגיע פון רעפּרעזענטאַנט אַראַן, שייך זאַהירי, וואָס פיהרט איצט פּערהאַנדלונגען מיטן גענעראַל גובערנאַטאָר וועגען פּערברייטערען די קאָנסטיטוציאָנעלע רעכט פון דער איינגעבוירענער בעפעלקערונג, פּערורטיילט די לעצטע אנטי־יודישע עקסצעסען אין צראַן און אַנדערע שטעט אין אַלזשיר.

די מוזולמענישע אָרגאַניזאַציעס — האָט שייך זאַהירי ערקלערט — האָבען אויפגעפאָדערט די מוזולמענישע בעפעלקערונג, נישט צו לאָזען זיך בעאיינפלוסען דורך די אנטיסעמיטישע אַגיטאַטאָרען, וועלכע — האָבענדיג אין זינען זייערע אייגענע פּאָליטישע כוונות — שטרעבען צו א פּרישען קאָנפליקט־פּראָגראַם. די אַראַבער ווילען נישט קיין ראַסען־מחלוקת, זיי ווילען לעבען בשלום מיט אַלע אַנדערע געמיינשאַפטען אין אַלזשיר.

אויף דער פּראַגע וועגען דער שטעלונג פון די אַלזשירער־אראַבער לגבי דער לאַגע אין א"י, האָט דער שייך געענטפערט:

פון די איצטיגע געשעהענישען אין א"י טראָגט די שולד דער בריטישער אימפּעריאַליזם. מיר וועלען פאָדערען אַז פּראַקטיש זאָל דורך דער פערמיטלונג פון פעלקער־בונד זאָל פּערמיטלונג מיט די ענגלישע רעגירונג און דער פעלקער־בונד זאָל שיקען קיין א"י א ספּעציעלע אויספאָרשונגס־קאָמיסיע און אַז עס זאָל צוריקגעשטעלט ווערען דער שלום אין לאַנד אויפן יסוד פון אַן׳אָפּמאַך צווישען יודען און אַראַבער. דער דאָזיגער אָפּמאַך זאָל בעגרעניצען די יודישע עליה קיין א"י. מחמת אויב זי זאָל אָנהאַלטען ווייטער אין איצטיגען טעמפּאָ, מוז זי פיהרען דערצו, אַז יהודען זאָלען פּאַרווערען א"י, פאַרוואָס זאָל ענגלאַנד נישט אָפּטרעטען די יודען אַן׳אָרט אין די ריזיגע ענגלישע פעראייניגטע טעריטאָריעס, און וועלכע ענגלאַנד קען זיין דער פּאָלקסמענליגער הערשער פון דער לאַגע?

ראַדיאָ־ווינקעל

אַמעריקאַנער בעריהמטהייטען

ווי בעוואוסט איז אַמעריקא א מדינה, וועלכע כאַפּט זיך צו כל־עולמי אויפטוען, אמייסטען זעהט זיך דאָס אַרויס ביים ראַדיאָ־וועזען, וואו די קאָנקורענץ איז זעהר א שטאַרקע, און אַזאַ ריזיגער רעפּובליק, ווי די פּריוואַטע שטאַטען, וואו די מעטינגקייט פון די ראַדיאָ־סטאַציעס און זייער גאַנצע ענטוויקלונג זענען כמעט איננאַנצען נישט געצענטראַליזירט — מוז שוין ממילא זיין אַן׳אָרט אויף פּערשידענערליי רעקלאַמען־המצאות. איינע פון אָט די איינגאַלען אין דאָס אַרויסלאָזן עפּעס א לאָזונג.

לאָזונג איז, ווי די ענציקלאָפּעדישע ווערטער־ביכער טייטשען אויס, א מלחמה־רוף, פערצייטענס איז א לאָזונג געווען א רוף זיך צו שטעלען גרייט צום קאַמף צוליב הער סכנה, וואָס רוקט אָן, געווען איז דאָס אַן׳אָפּגעשמועסטער וואָרט־צייכען. מיט דער צייט און א דאַנק דעם פאַרטשריט, וואָס די וועלט האָט געמאַכט, האָט דער לאָזונג פערלוירען זיין אמאָליגען בעדייט און ווערט גאָר אָנגעווענדעט אויף עפּעס אַנדערש: מען נוצט איהם גאָר אין מסחר ביי רעקלאַמעס, וועלכע זענען צוגעקומען צו אַזאַ מדרגה אַז זיי ווירקען אויפן קליענט נאָך מעהר, ווי עפּעס אַנדערש, זיי זענען געוואָרען דער יסוד און עקזיסטענץ פון יעדערליי אונטערנעהמונג.

אויפן האַלטען וועג פון בענוצען זיך מיט רעקלאַמע איז די אַמעריקאַנער ראַדיאָ־פּאַניע במעט אויף דעם ערשטען אָרט, אין די פריוואַטע שטאַטען דינט א רוב פון די דאָרטיגע ראַדיאָ־פּראָגראַמען דער האַנדעלס־רעקלאַמע, וועלכע ווערט אָפט געגעבען אין א אַרטיסטישער פאָרם. פערשטענדליך, אַז דאָ ווערען מייסטענס בענוצט יענע ראַדיאָ־סטאַציעס, וועלכע זענען מעהר בעקאַנט — אַוועלכע, וואָס מען הערט פון זיי מעהרער, פערשידענאַרטיגע זענען די לאָזונגען, וואָס די אַמעריקאַנער ראַדיאָסטאַציעס פּעגן צען כדי צו פעראינטערעסירען די ראַדיאָ־הערערס.

אַזוי למשל, ניט א רוף אויס די ראַדיאָ־סטאַציע אין פּראָווידענס: „מיר פּערוויילען דעם עולם"; די סטאַציע פּאַראַגולד גיט ביי יעדער געלעגענהייט א רוף אויס: „דאָ אין די ראַדיאָ־סטאַציע פּאַראַגולד — א שפע פון פּויגעל־מוזיק". די ראַדיאָ־סטאַציע פון גרינוויל אין טעקסאַס, וואָס אַרבייט קוים אויף 15 וואַט, רופט אויס: „דאָ אַרבייט די גרעסטע וואַטדיגע איגם עמער", די ראַדיאָ־סטאַציע אין סאַן־אַנטאָניאָ (טעקסאַס) רופט: „דאָ רעדט דער גרעסטער פון די ראַדיאָ־ליליפּוטען".

אַנדערע אַמעריקאַנער ראַדיאָ־סטאַציעס רוהמען זיך ביי זייערע אויסרופען מיט זייערע בעזונדערע מעלות. למשל, די סטאַציע אין דער בערג־געגענד פון טעקסאַס רופט אויס: „קאַנזאַס — דער בעסטער האָטעל אין האַרץ פון געטליכען לאַנד". אַנדערע סטאַציעס, למשל, אין סען לואי, לאָס אַנדזשעלאָס, אָקלאַהאָמאַ, פילאַדעלפיאַ גיבען צו וויסען, אַז זיי זענען די „שטים פון דעם עוואַנגעליום". נאָך אַנדערע לאָזונג הערען בעגריסונגס־ווערטער און די סטאַציע אין פּיטסבורג זאָגט וועגען זיך אַז זי איז דער „פּיאָנער פון די ראַדיאָ־סטאַציעס אין גאַר דער וועלט".

אָבער די אַלע סטאַציעס אַרבייטען אויף גאַנץ קליינע קרעפטען. אָבער האָר שטעהט דאָס נישט אין געוויסער סטאַציע אַזעלכער צו רעקלאַמירען זיך אַלס „דער מולך פון נעטער".

זאָל אָבער דער פּוילישער ראַדיאָ אין ראַשין, וועלכער אַרבייט אויף א קראַפט פון 150 קילאָוואַט, געהן רעקלאַמירען זיך אויפ׳ן אַמעריקאַנער שטייגער — איז וואָס פאַרא גוזמאות וואָלט ער געדאַרפט דערביי בענוצען?

די וואונדער פון סאָוויעטישען קאַנאַל צום ווייסען ים

ווי ער איז אויסגעבויט געוואָרען פון פּערברעכער

פון ל. באַראַדולין

מען האָט פריהער פון אַלץ געדאַרפט גרינטליך אויספאָרשען דעם גאַנצען וועג, איבער וועלכען דער קאַנאַל דאַרף דורכגיין. מ׳האָט געדאַרפט אויספאָרשען יעדען בערגעל, יעדען טאָל, יעדען שטיין, יעדען טייכעל און אַלץ פּערצייכענען אויף דער לאַנד־קאַרטע, און דערנאָך האָט זיך אָנגעהויבען די אַרבייט גופא, און ווידער האָט מען זיך אָנגעשטויסען אויף אַזוי פיל נייע פּראָבלעמען, מיט וועלכע זיי האָבען גאָר קיינמאָל קיין דערפאַהרונג נישט געהאַט און עס זענען אין דער גאַנצער אינזשענירישער ליטעראַטור אַזעלכע פאַלען גאָרנישט פּערצייכענט בעוואָרען.

קומט אַן אינזשיניער צו דעם הויפּט־אויפזעהער פון דעם פּראָיעקט און דערקלערט איהם, אַז אָט דאָ, אויף אָט דעם פּלאַץ, דאַרף מען אַוועקשטעלען א דאַמבע פון קאָנקריט צו פּערהאַלטען דאָס וואַסער, און קיין צעמענט פאַר קאָנקריט איז נישטאָ.

— טאָ פערשיט די דאַמבע מיט שטיינער און לויזע ערד, — ענטפערט דער דירעקטאָר.

טענה׳ט דער אינזשענער:

— אָבער מיר ווייסען נישט ווי אַזוי דאָס צו טון? אַזעלכע דערפאַהרונגען זענען נישט פּערצייכענט אין דער גאַנצער אינזשענירישער ליטעראַטור, און מיר ווייסען נישט, ווי אַזוי וואַסער וועט זיך נישט דורכזאַפּען דורך לויזער ערד.

ענטפערט דער דירעקטאָר:

— טאָ מאַכט עקספּערימענטען מיט לויזער ערד און וואַסער און זעהט, ווי דיק עס דאַרף זיין א וואַנט פון לויזער ערד מיט שטיינער, אַז וואַסער פון אַזאַ און אַזאַ דרוק זאָל זיך נישט דורכזאַפּען.

האָט מען אַוועקגעשטעלט לאַבאָראַטאָריעס און אָנגעהויבען מאַכען עקספּערימענטען. די עקספּערימענטען ווערען טאַקע דורכגעפיהרט אונטער דער אויפזיכט פון דערפאַהרענע אינזשינירען, אָבער די אַרבייט גופא פון די עקספּערימענטען טוען טעכניקער, דאָס זענען האַלבע אינזשענערען, וואָס מאַכען דורכן א בעזונדערן קורס, — א טעאָרעטישען און א פּראַקטישען. אָן אַזעלכע טעכניקער זענען דאָרט נישט געווען, און מען דאַרף זיי האָבען אין די צעהנדליגער. האָט מען פון די אַרעסטאַנטען אויסגעקליבען א צאָהל מעהר־אינטעליגענטע יונגעלייט, און דאָ, אויפ׳ן פּלאַץ, געגעבען זיי א קורס אין געאָלאָגיע און הידראָלאָגיע, — די לעהרע וועגען ערד און שטיינער און די לעהרע פון וואַסער און איהרע אויפפיהרונגען; מען האָט זיי געלערנט פון גאַנץ פריה ביז שפּעט אין דער נאַכט, און אין משך פון עטליכע חדשים צוגעגרייט א שטאָף פון עטליכע צעהנדליג טעכניקער, וואָס האָבען דורכגעפיהרט די עקספּערימענטען, און מיט זייער הילף האָט מען אויסגעמאָסטען און אויסגערעכענט, ווי אַזוי אַזעלכע דאַמבעס דאַרפען געבויט ווערען, אַז זיי זאָלען פערהאַלטען דאָס וואַסער און דאָס וואַסער זאָל זיך נישט דורכזאַפּען.

קומט אַ צווייטער אינזשיניער צום הויפּט־דירעקטאָר און זאָגט:

— אָט דאָ דאַרף מען אַוועקשטעלען א טויער, וואָס זאָל זיך עפענען און פערמאַכען און זאָל אַריינלאָזען און אַרויסלאָזען דאָס וואַסער, און קיין שטאָל צו בויען אַזאַ טויער איז נישטאָ; וואָס זאָל מען טאָן?

ענטפערט דער דירעקטאָר:

— טאָ מאַכט אַזאַ טויער פון האָלץ.

זאָגט דער אינזשענער:

— אָבער פון האָלץ האָט מען אַזאַ טויער נאָך קיינמאָל נישט געמאַכט. מיר האָבען נישט די דערפאַהרונג און מיר ווייסען נישט ווי צו טון עס.

ענטפערט דער דירעקטאָר:

— מאַכט עקספּערימענטען און דערפינדט א נייעם טויער.

האָט זיך דער אינזשענער גענומען צו דער אַרבייט, גערעכענט, געמאָסטען און געפּלאַנעוועט, און ענדליך אויסגעאַרבייט א פּלאַן פאַר אַזאַ טויער. האָט מען פריהער געמאַכט דעם טויער אין א קליינעם מאָדעל און מ׳האָט איהם אַוועקגעשיקט אין די לאַבאָראַטאָריעס פון לענינגראַד און מאָסקווע אויסצופּראָבירען איהם און זעהען, צי ער וועט קאָנען אויסהאַלטען דעם גאַנצען דרוק פון וואַסער; און ווען די מאָדעלען האָבען אויסגעהאַלטען די פּראָבעס אין די לאַבאָראַטאָריעס, האָט מען זיי געבויט אין זייער פולער גרויס.

און דער רעזולטאַט פון דעם אַלעמען איז געווען אַזאַ:

דער קאַנאַל פון ווייסען ים איז איינע פון די גרעסטע אינזשענערישע אויפטואונגען פון אונזער צייט און איז דורכגעפיהרט געוואָרען אין דער געוואַלדיג־קורצער צייט פון צוואַנציג חדשים. די אינזשענירען האָבען דערביי דערפינדען און ענטוויקעלט גאַנץ נייע טעכנישע פּרינציפּען און איינריכטונגען און בעווייכערט די אינזשענערישע ליטעראַטור מיט נייע דערפאַהרונגען. פאַר זייער אויפריכטיגער הילף און קאָאָפּעראַציע זענען די אינזשענירען בעפרייט געוואָרען פון ווייטערער שטראָף פאַר זייער פריהערדיגער שטערערישער און שעדיגענדער טעטיגקייט און האָבען געקראָגען זייער פולע בירגערשאַפט. אייניגע פון זיי האָבען געקראָגען די העכסטע מעדאַלען פון אויסצייכענונג.

* * *

פון די זידליכע טיילען פון לאַנד האָבען זיך געצויגען לאַנגע צוגען, אָנגעפּאַקט מיט גרויסע מענשען. דאָס האָט מען צוזאַמענגעקליבען אַרעסטאַנטען פון פערשידענע קאָנצענטראַציע־לאַגערען פון לאַנד און זיי געבראַכט אַהער, קיין קאַרעליאַ, צו גראָבען דעם קאַנאַל. קאַרעליאַ — דאָס איז איינע פון די אויטאָנאָמישע רעפּובליקען פון דעם לאַנד פון די סאָוויעטען. דער קאַנאַל פון ווייסען ים ציהט זיך איבער דער טעריטאָריע פון אָט דער רעפּובליק.

און פערברעכער זענען דאָ געווען פון אַלע מינים און שאַטירונגען: אי פּראָפעסיאָנעלע גזלנים און רויבער, אי פּראָסטיטוטקעס אין אַלטע זיידענע קליידער; אי אונטערגעבנער, שעדיגער און שטערער, און אַ וועלכע, וואָס זענען צוליב זייער שוואַכען כאַראַקטער אַריינגעפאַלען, און איצט מוזען זיי צאָהלען און אויסקויפען זייערע זינד.

אָט איז איינער: געווען א קולאַק; ווען מ׳האָט ביי איהם צוגענומען זיין באַלעבאַטישקייט, האָט ער זיך נישט אָנגעשלאָסען אין דעם דאָרפישען קאָלעקטיוו, ווי דאָס רוב פּויערים האָבען עס געטון, נאָר ער האָט זיך צוריקגעצויגען אַלס דער בערויבטער און בעליידיגטער. ער האָט זיך בעזעצט אין א ווינקעל פון זיין שוועסטערס הויז און זיך פאַר אַלעמען געבוקט: פערבייגעגאַנגען א מענש, — האָט ער זיך פאַר איהם געבוקט; פערבייגעגאַנגען א הונט, — האָט ער זיך פאַר איהם געבוקט; פערבייגעגאַנגען א הזיר, — האָט ער זיך פאַר איהם געבוקט, עס האָט געדאַרפט הייסען, אַז מ׳האָט איהם אַזוי אַראָפּגעדריקט, אַז איצט איז ער נידריגער פון אַלץ און פון אַלעמען; ער אַנערקענט זיין נישטיגקייט און בוקט זיך פאַר אַלעמען.

און איינמאָל בייגאַכט האָט ער זיך אַריינגעגנב׳עט אין דעם געזעלשאַפטליכען הויז פון דאָרף, — דאָרט, וואו מ׳האָט אָפּ מיטינגען, וואו מ׳האָלט לעקציעס, מען מאַכט פּאָרשטעלונגען און מען פערברענגט, — האָט בעגאָסען די זאַכען מיט קעראָסין, האָט עס אונטערגעצונדען און איז אַנטלאָפען. מ׳האָט איהם דערנאָך געכאַפּט און פּעראורטיילט צום טויט. שפּעטער האָט מען דעם טויט־אורטייל פערביטען אויף 10 יאָהר געפענגעניש, און איצט איז ער אין קאַרעליאַ און העלפט בויען דעם קאַנאַל.

און אָט איז א צווייטער: אַן׳עלטערער גוטמוטיגער פּויער׳ל דערציילט וועגען זיך אַזוי:

— געווען בין איך אין מיין קאָלכאָז (דאָרפישע קאָלעקטיווע ווירטשאַפט) אַן אָנגעזעהענער מיטגליד; און ווען נישט דער פּאַפּ (גלח), וואָלט איך זיכער געוואָרען דער ערשטער; אָבער דער פּאַפּ האָט מיך פּערפיהרט. איך גיי אַמאָל אַזוי אין גאַס, דערזעהט מיך דער פּאַפּ און רופט מיך מיט א פינגער. גיי איך צו און קוק זיך אַרום, צי אימיצער זעהט מיך נישט. נעהמט ער מיך אונטער׳ן אָרעם, געזעהען אַזאַ כבוד? פריהער האָט ער מיך קוים בעמערקט. און איצט — אונטער׳ן אָרעם: „געדענקסט, אַלעקסעי, ביזט מיר שולדיג א פּאָר פּונטעלעך האָניג? דו טראַכסט אַלץ וועגען ערדישע זאַכען און וועגען דער נשמה טראַכסטו גאָר נישט. נישט רעכט אַזוי; ס׳איז שוין צייט, דו זאָלסט אָפּגעבען דעם חוב". אַזוי רעדט ער צו מיר, און איך בין ווי אויף נאָדלען; טאַמער זעהט מיך אימיצער מיט׳ן פּאַפּ. נישט שיין. נו, האָט ער גערעדט צו מיר אַזוי לאַנג, ביז ער האָט מיך איבערגערעדט; און איך טראַכט ביי זיך: טאַקע, אין דער אמת׳ן, לאָמיך איהם אָפּגעבען דעם חוב און מאַכען א סוף. בין איך אַוועק, האָבען אַרויסגענומען א שטיק האָניג און איהם געבראַכט... נו, און איצט בין איך דאָ.

(פאָרטזעצונג — מאָרגען)

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג, 13 יולי

כ"ג תמוז תרצו

זון-אויפגאנג 3.27

זון-אונטערגאנג 7.50

כוליגאנישער אנפאל אויף יודען אין טעאפילאוו

איינער פון די פערוואונדעטע יודען איז אין א שווערן צושטאנד אפגעפירט געווארן אין שפיטאל

נעכטען נאכמיטאג איז אין טעאפילאוו א סטאציע פאר קאלע פארגעקומען אן'ענדעקישער מיטינג, נאכדעם ווי די ענדעקעס זענען ארויס פון מיטינג, האבען זיי אנגעהויבען פערטשעפען און שלאגען די דורכגעהענדע יודען, בעזונדערס אגרעסיוו איז געווען איין גרופע פון די כוליגאנעס, וועלכע איז געווען בעוואפענט מיט אייזענס און שטיינער, זיי זענען בעפאלען א גרופע יודישע יונגעלייט, וועלכע האט זיך געפונען אויפ'ן שאסיי. די יודישע יונגעלייט האבען זיך געראטעוועט דורך דעם וואס זיי האבען זיך ארויפגעכאפט אויף א דראשקע וועלכע איז געגאנגען אין דער ריכטונג קיין לאדז.

אין דעם מאמענט איז פון א זייטען וועג ארויס אויפ'ן שאסיי דער 38-יעהריגער יחיאל פיעזשניאנקא, וועלכער איז געווען אין טעאפילאוו נאך א חוב ביי א בעקער פאר צוגעשטעלטען האלץ.

די כוליגאנעס זענען איהם בעפאלען און אנגעהויבען מערדערליך צו שלאגען מיט די אייזען און שטיינער. זיי האבען אזוי לאנג געפייניגט און רוצחיש געשלאגען דעם הילפסלאזען פיעזשניאנקא ביז ער איז געבליבען אהן בעוואוסטזיין. דעמאלט האבען איהם די אויסוואורפען ארייגעווארפען אין גרוב נעבען [וועג און זענען ענט-לאפען.

מיט טעליכע שעה שפעטער איז אויף דעם ארט אדורכגעפאהרען א דראזשקע, אין וועלכען ס'האבען זיך געפינען עטליכע יודען. זיי האבען בעמערקט דעם שווער-פערוואונדעטען יוד, איהם ארויפגענומען אויף דער דראזשקע און אפגעפיהרט אין 1-טען קאמיסאריאט אויף לימאנאווסקיעגא 56. דארט איז ארויסגערופען געווארן די פאגאטאוויע. דער דאקטאר האט פעסטגעשטעלט, אז דער צו-שטאנד פון פיעזשניאנקא איז א זעהר שווערער און די קארעטקע האט איהם אפגעפיהרט אין ראַדאגאשטשער שפיטאל.

די פאליציי זוכט די מערדערישע אנפאלער.

שפעט אין אווענד האבען מיר זיך אינפאר-מירט אין שפיטאל, אז פיעזשניאנקא איז נאך נישט געקומען צום בעוואוסטזיין. זיין צושטאנד איז א זעהר ערנסטער, ער האט טיפע מעסער-וואונדען און וואונדען פון שטיינער. פיעזשניאנקא האט א פרוי מיט 2 קליינע קינדער.

אויף דעמזעלבען ארט איז אויך בעפאלען געווארן דער 30-יעהריגער אלי' קליין פון פול-נאצנא 9, וועלכער וואוינט אין טעאפילאוו אויף זומער וואוינונג. קליין איז מערדערליך צושלאגען געווארן. די כוליגאנעס האבען ביי איהם אויך צוגענומען 340 זלאטיס געלד. אויפ'ן ארט פון אנ-פאל איז אנגעקומען א גרעסערע אפטיילונג פאליציי וועלכע האט צוריקגעשטעלט די ארדנונג.

קייז ארץ-ישראל

גרופענווייז און אינדיווידועל.
ביליגע פרייזען. גוטע בעדינגונגען.
פינקטליכע בעהאנדלונג.

ים-אויספלוג לאנדאן-אמסטערדאם
דעם 7/7—16/7 פון 210 זל.

„פיארדי—נארוועגי"
דעם 19/7—30/7 פון 330 זל.

אויסלענדישע הנחה-און קוראציע-פעסער.
פארשטעהערשאפט פון „אינטוריסט"
אויספלוגען און רייזעס קיין רוסלאנד.
ברענגען קרובים פון רוסלאנד קיין פוילען

אינפארמאציעס ערטיילט
דאס יודישע רייזע-ביורא
Union Lloyd
Piotrkowska 42, tel. 107-87.

צוליב א „שלובנע אבראנטשקע"

שפאלט זי איהר סובלאקאטארקע אויף דעם קאפ

(א) אויף לימאנאווסקיעגא 39, איז נעכטען גע-ווען היימלעך. אנגעהויבען האט עס זיך מיט א „שלובנע אבראנטשקע" און געענדיגט האט עס זיך מיט א געשפאלטענעם קאפ.

געוועזן איז אט וואס:

אויף לימאנאווסקיעגא 39, האט די לאקא-טארקע סטעפאניא באכינסקא בשעתו ארייגענומען צו זיך דאס פארפאלק ראשאק אלס סוב-לאקאטארען. די סובלאקאטארקע ראשאק, האט ביי דער בעל-הבית'טע אנימלעטען געבארגט 8 זל. אויף וואס זי האט געגעבען א משכון — איהר „שלובנע אב-ראנטשקע". ביז וואס-ווען איז דערוויל די באכינסקא געווארען ענג אין מזומן, האט זי די „אבראנטשקע" אויפגעפיהרט אין לאמבארד און פערטיג.

די טעג, האבען די ראשאק'ס גדרינגען אנ-אייגענע וואוינונג. איז זי געקומען צו דער באר-כינסקא מיט די 8 זל. און געוואלט צוריק דאס רייפעל. דא האט זי בעקומען אנ'ענטפער, אז די „אבראנטשקע" איז אין לאמבארד.

דערהערענדיג די מעשה איז זי מיט א שעה שפעטער געקומען מיט'ן מאן צוזאמען מיט נאך א פאר פשיאטשעלעס, דער מאן האט זיך באכינ-סקא געהאלטען די הענד און זי, די אשת חיל, ראשאק, האט איהר מקיים פסק געוועזן מיט א האק איבער'ן קאפ. פנים און די הענד. אין א גוססן צושטאנד איז זי אפגעפיהרט געווארן אין שפי-טאל. די ראשאק איז ארעסטירט געווארן.

ניט נויט-בעדערפטיגע סעזאן-ארבייטער ווערען געקינדיגט

(א) אין צוזאמענהאנג מיט'ן פאריוואוו"ף, אז ביי די סעזאן-ארבייטען זענען בעשעפטיגט אזעלכע ארבייטער וועלכע זענען נישט נויטבעדערפטיגט, זענען אדורכגעפיהרט געווארען קאנטראלעס. אין רעזולטאט פון וועלכען עס זענען בעקינדיגט גע-ווארען דערווייל 63 ארבייטער, געגען וועלכע עס איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז זיי נויטיגען זיך לחלוטין נישט אין דער ארבייט.

א שטרייק פון די סעזאן-ארבייטער

זאל היינט אויסברעכען

(א) עהערנעכטען איז אויף פאדרעשנא 26 פארגעקומען א מיטינג פון די סעזאן-ארבייטער, אויף וועלכען ס'איז בעהאנדעלט געווארען די פראגע וועגען פראקלאמירען אנ'אלגעמיינעם שטרייק פון די סעזאן-ארבייטער. קיין ענדגילטיגער בע-שלוס איז נישט אנגענומען געווארען.

היינט 8 פריה, ווען די ארבייטער וועלען קומען צו דער ארבייט, וועלען אפגעהאלטען ווע-רען מיטינגען אויף וועלכע ס'וועט אנגענומען ווע-רען אנ'ענטגילטיגער בעשלוס.

דערפון איז צו זעהען, אז היינט וועט אויס-ברעכען א שטרייק פון די סעזאן-ארבייטער אין לאדז.

די לאדזער „באמביאזשעס"

אפגעגעבען אנ'אפעלאציע קיין ווארשא

(א) די אדוואקאטען פון די 14 ענדעקישע באמבען-ווארפער'ס, וואס זענען אין לאדזער קרייז-געריכט פערמשפט געווארען פון 1 ביז 6 יאהר תפיסה, האבען אפגעגעבען אנ'אפעלאציע, ווי מ'רעכענט וועט דער פראצעס די וואך פארקומען אין אפעלאציע-געריכט אין ווארשא.

מיידלעך אין טיפען וואלד

ווערען בעפאלען פון אויסוואורפען

שבת זענען זיך ארויסגעפאהרען ווילען א גרו-פע מיידלעך קיין רוביען, וואס איז בעקאנט מיט איהר מרוקענעם נאדעל-וואלד.

די גרופע זייענדיג שטארק איבערגענומען פון די גוטע לופט און פון נאך בעסערן וואלד, האבען בעשלאסען צו לאזען זיך טיפער אין וואלד קלוי-בען שוואמען. געזאגט און געטון. חברה מיידלעך האבען זיך געלאזט טיפער אין וואלד אריין נאך שוואמען.

קלויבענדיג זענען דערווייל אנגעקומען א חברה שיכורים, וואס זענען געגאנגען פון א „פערוויילונג" וואס איז פארגעקומען אין נאהענטען דארף. דער-זעהענדיג די גרופע מיידלעך זענען זיי געווארען האפערדיגער און גאר נישט לאנג טראכטענדיג הא-בען זיי גענומען זיך ווארפען אויף די שוצלאזע מיידלעך וועלענדיג איבער זיי בעגעהן א גוואלד-אקט. אויף די געשרייען פון די בעפאלענע איז אנגעלאפען א פאר דורכפאהרענדער פאליציאנט וועלכער האט זיך גראד געפונען בשכנות און די מיידלעך ארויסגעראטעוועט פון די הענט פון די אויסוואורפען.

שפעטער אויפ'ן פאליציי-פאסטען האבען די מיידלעך דערקענט צוויי פון די פערהאלטענע אויס-וואורפען וועלכע זענען געווען פון די אגרעסיווסטע. דאס זענען: סטעפאן רובעט און אנטאני נאוואק. ביידע זענען פון דארף רוביען.

ביידע אויסוואורפען זענען צוגעצויגען געווא-רען צו גערוכטליכער פעראנטווארטליכקייט.

טעאטער „ראזמאיטאשטשי" דיר. דוד צעלמייסטער.
גאסטשפילען פון
פסח'קע בורשטיין
היינט, מאנטאג 9.15 אווענד, ווערט אויפ'ן אלגעמיינעם פערלאנג געגעבען
„אחתונה אין שטעטל"
עס נעמען אנטייל: באדיא קארעני און יעקב פישער
מיט א געקליבענעם אנסאמבל. דיר. דוד בייגעלמאן.
די פרייזען זענען רעדוצירט פון 54 גר. ביז 2 זל.
מארגן דינסטאג „דער בלאנדער ציגיינער"
בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער.

א „שלוב" מיט העק, אייזענס, פרענטען, בראנפען-פלעשער

און 4 געסט מיט געשפאלטענע קעפ

(א) אויף קאנארסקיעגא 5, איז נעכטען פאר-געקומען א „שלוב" אין דער וואוינונג פון סטאניס-לאו— פאפיעלאק, צווישען די געסט האט זיך אויך געפונען דער 30 יאהריגער וואצלאוו ווילמאנסקי (אוושענדניטשא 28) סט. נארושעל, בראניסלאוו טיגעלסקי, מיגאלי ליבאנאוו א. אנד.

ווען די „ביאלע גלאוקע" האט גענומען „דושאלען" האט מען זיך גענומען קושען, און נאכ'ן קושען זענען געלאזט געווארען אין גאנג: העק, אייזענס, שטעקענס, בראנפען'פלעשער און אנדערע „מכשירים". סוף איז געווען, או איינער פון די „העלדען" ליבאנאוו איז געפיהרט געווארען אין פאזנאנסקי'ס שפיטאל, די איבעריגע דריי האבען בעקומען לייכטערע וואונדען.

שווער פערוואונדעטע ליעטניטשקע

געבראכט פון גאלסובעק קיין לאדז

(א) אין דארף בארוויא, נעבען גאלקובעק, איז די לאדזער ליעטניטשקע מאריאנא קאיאווא אראפגעפאלען פון א געוויסער הויך און שווער-פערוואונדעט געווארען, זי איז אפגעפיהרט געווא-רען אין שפיטאל קיין לאדז.

צוגאב-פאבאר-קאמיסיע אין יולי

(א) דעם 14 און 15 יולי ה. י. אמטירט אין לאקאל אויף פיעטריקאווער 165 א צוגאב=פאבאר-קאמיסיע פאר פ. ק. או. לאדז-שטאט 1.

עס דארפען זיך מעלדען די פאבאראוצעס פון יאהרגאנג 1915 און עלטערע, וועלכע האבען זיך לעת עתה נישט געשטעלט צו דער איבערזיכט, האבען נישט רעגולירט זייער מיליטער=דינסט און וואוינען אויפ'ן שטח פון 2, 3, 5, 8, 9 און 11 קאמיסאריאטען און האבען בעקומען אויפפאדערונ-גען פון דער סטאראסטווע.

דעם 23 און 24 יולי ה. י. אמטירט אויף פעטריקאווער 165 א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר פ. ק. או. לאדז-שטאט 2.

עס דארפען זיך מעלדען די זעלבע יאהר-גענג — די. וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 פאליציי=קאמיסאריא-טען, וועלכע האבען בעקומען נאמענטליכע אויפ-פאדערונגען פון דער שטאטישער סטאראסטווע.

Doktor Z.
HENRYKOWSKI
ספעציעל-ארצט פאר מענער - שוועכע
ווענערישע און הויט-קראנקהייטען
טראוגוטא 9, טעל. 262-98
נעמט אן פון 8—1 און פון 5—9 אווענד
זונטאג פון 9 פריה ביז 12.30 מיטאג
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען

2 פרויען אראפגעפאלען

איינע פון 1-טען — די צווייטע פון 2-טען שטאק

(א) אויף אוניצקא 1 (קאלאניע פון „זופ") איז די 23-יאהריגע ארבייטערין אגניעשקא רישאק אראפגעפאלען פון 1-טען שטאק און בעקומען שווערע וואונדען.

* * *

אויף כאטשאנאוויטשא 104, איז יאנינא קיצא אראפגעפאלען פון 2-טען שטאק און צובראכען הענד און פיס. אין א שווערן צושטאנד איז זי אפגעפיהרט געווארן אין שפיטאל.

נישט נאר די פערד

נאר אויך די בעלי-הבתים בעקומען פרעמיעס...

(א) נעכטען זענען אין לאקאל פון דער גע-זעלשאפט צער בעלי-חיים (פעטריק. 109), ארויסגעגעבען געווארען אויסצייכנונגען און געלד-פרעמיעס פאר די דראשקאזשעס און פוהרמאנעס וואס האבען זיך אויסגעצייכענט אין „טאג פארן פערד", ס'זענען געגעבען געווארען פרעמיעס אין געלד און אין נאטור.

3 זעלבסטמארדען

הויזווירט שיסט זיך א קויל אין קאפ

(א) אין זייער אייגענער וואוינונג (28 פולק סטש. קאניאוסקין 47) האט זיך דערשאסען דער ווירט פון דעם הויז דער 63 יאהריגער יוזעף קולישעוויטש. ווען די פאגאטאוויע איז אנגעקומען, איז ער שוין געווען טויט.

* *

א צ'ווייטער זעלבסטמארד איז אויסגעפיהרט געווארען אויף פאמארסקא 70. דער 35 יאהרי-גער פאסאזשיר-מאכער וואצלאוו קוכנער, שיסענ-דיג זיך א קויל אין קאפ אריין. אין א האפנונגס-לאזען צושטאנד איז ער אפגעפיהרט געווארען אין ? פ טאל.

* * *

אויף גראניטאווא 4, האט זיך פערסמ'ט די 25 יאהריגע יאנינא קאשינסקא. אין א שווערען צושטאנד איז זי אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל.

Dr. REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 120-93
ספעציאליסט
פאר מענער - שוועכע - בעהאנדלונג
סעקסועלע בעראטונגען פון פסיכא - אנאליזען
נעמט אן פון 8—11 פון 5—8 אווענד.
זונטאג אין חגאות פון 9—1

פארק העלענאוו
טעלעפ. 209-32

מיטוואך, ד. 15 יולי 8.45 אווענד איינציגער קאנצערט פון וועלטבאריהמטען אויבערקאנטאר פון ווארשאווער סינאגאגע

משה קוסעוויצקי

אין א פולשטענדיג נייעם פראגראם פון תפילות, פאלקס-לידער און אפערן-אריעס. —

ביים קלאוויר: פר. ליכטערמאן-דאווידאוויטש. דער איינגאנג אין גארטען פון 2 א זייגער. פון 5 א זייגער קאנצערט פון סימפאנישען ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון פאפולערען דיר. ס. פיעטרושקא. אין פראגראם יודישע מוזיק. — בילעטען צו 80 גר. פערקויפט די קאסע פון העלענאוו. הנחה-בילעטען צו 54 גר. פערקויפט ביז מיטוואך 12 פארמיטאג די פילהארמאניע-קאסע אויך די טפרקישע קאנדיטאריי פיעטריקאווער 12 ווי אויך די קאנדיטאריי פון ה' ווייבערג, נאוואמיעסקא 30.

הזכרות נאך ד"ר ט. הערצל און ח. נ. ביאליק ז"ל

שבת פריה איז אין דער שוהל „אהל יעקב" פארגעקומען א טרויער-פייערונג צוליב'ן געדענק-טאג נאכ'ן טויט פונם ציוניסטישען מנהיג ד"ר הערצל און דעם נאציאנאלען דיכטער חיים נחמן ביאליק.

נאך דער הזכרה, וואס איז אפגעריכט געווארען דורכן חזן ה' שאפעל, האט געהאלטען א איינדרוקס-פולע רעדע הרב ד"ר גאלדשטיין. דער רעדנער שטעלט זיך אפ אויף די פערזענליכקייטען פון ד"ר הערצל אלס דעם פאליטישען פיהרער און ביאליק אלס דעם גייסטיגען פיהרער — די צוויי פילארען פון דער יודיש-נאציאנאלער רענעסאנס בעוועגונג. ער שילדערט די איצטיגע געשעהענישען אין ארץ ישראל אלס טרויעריגען עפיזאד, וועלכער וועט פאראיבערגעהן און ברענגען צו א פערשטארקטער אויפבוי-ארבייט און רופט די פערזאמעלטע צו פער-ווירקליכען דעם געדאנק פון ד"ר הערצל און ביאליק און מיטהעלפען דעם ישוב אין ארץ ישראל אין זיין העראאישען קאמף פאר דער אויפריכטונג פון אונזער נאציאנאלער היים.

די פייערונג האט אויף דעם גרויסען עולם אין דער שוהל איבערגעלאזט א שטארקען רושם.

אין סינאגאגע אויף אל. קאשטשושקי

נעכטען 11 פארמיטאג איז אין דער סינאגאגע אויף אל. קאשטשושקי פארגעקומען א טרויער-פייערונג געווידמעט די פערשטארבענע ד"ר הערצל און ח. נ. ביאליק. אין דער סינאגאגע האט זיך פער-זאמעלט א גרויסער עולם. די תפלות האט אפגעריכט דער קאנטאר באגיובקא מיט'ן כאר. דער פרעדיגער ד"ר מ. ברודא האט געהאלטען א איינדרוקספולע רעדע. ער האט געשילדערט די גרויסע פערזענליכ-קייטען פון די יודישע פיהרער: ד"ר הערצל, וועל-כער איז געקומען צום יודענטום פון דער פרעמד, פון דער איראפעאישער קולטור און ביאליק, וועל-כער איז געקומען פון יודישען מקור צו דער איראפעאישער קולטור. ביידע האבען זיך צוזאמענגע-טראפען אין דער נאציאנאלער ארבייט, זיי האבען זיך ביידע דערגענצט און זיי האבען געשאפען די יודישע פרייהייטס-באוועגונג. ד"ר ברודא דער-מאנט העם העלדישען קאמף פון יודישען פיאנער-טום אין א"י און פיהרט אויס, אז קיין שום קראפט איז נישט בכח אפצוהאלטען דאס יודישע פאלק אין זיין היסטארישען וועג צו דער גייסטיגער און נא-ציאנאלער באפרייאונג.

דער קאנטאר מאכט דערויף א „אל מלא רחמים" און ד"ר ברודא זאגט קדיש נאך די נפטרים. דער עולם געהט זיך פונאנדער אונטערן טיפען רושם פון דער טרויער-פייערונג.

אקציע איינצוהאלטען דעם לאקאטארען-שוץ

דאנערשטאג איז פארגעקומען אין לאקאל פון יודישען לאקאטארען-פעראיין (פעטריקאווער 31) א זיצונג פון עקזעקוטיווע אנצופיהרען מיט דער אקציע אפצוליגען דעם טערמין פון קינדיגען אפ-מאכען מיט געשעפטס-לאקאטארען.

ס'האבען זיך בעטייליגט די פרעזעס: דיר. פנחס וויטטאוויב, לייבוש ראזענבערג, דאבושינסקי, ליכ-טענשטיין, גאטליב און סעקרעטאר וו. טשמפעלהאף.

ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז נאר אן אל-געמיינע איינהייטליכע אקציע קאן האבען א געוויסען דערפאלג. יעהער סעפעראטער שריט און צער-שפליטערטקייט אין דעם פרט וועט שאדענען דער אזוי וויכטיגער אקציע וואס דער עקזעקוטיוו פיהרט און ארום וועלכער ס'זענען שוין קאנצענטרירט 10 ווירטשאפטליכע פעראיינען.

ס'איז דעריבער אנערקענט געווארען, אז בכדי די אקציע זאל זיין וואגיגער און זיכערער, מוז אין איהר אריינגעצויגען ווערען וואס מעהר פעראיינען און ארגאניזאציעס.

דער עקזעקוטיוו האט בעשלאסען אויף דינסטאג ד. 14 יולי צוזאמענצורופען נאך אמאל א קאנפע-רענץ, צו וועלכער אלע סוחרים, קליינהענדלער און אנדערע פעראינטערעסירטע ארגאניזאציעס ווערען געבעטען צו דעלעגירען צו 2 פארשטעהער.

דער עקזעקוטיוו אפעלירט צו דער געזעלשאפט-ליכער פעראנטווארטליכקייט פון די פעראינסטעזער, אז זיי זאלען זיך דאס מאל אפרופען אויף דער קאנ-פערענץ-איינלאדונג און דערמיט פערשנעלערן און פערשטארקען דעם טעמפא פון דער אקציע.

די קאנפערענץ קומט פאר אין לאקאל פון דעטא-ליסטען - פעראיין לעגיאנוב 8א. פינקטליך האלב אכט א זייגער אווענד.

דער צענטראלער קליינהענדלער - פעראיין פאר-מארסקא 15 און דער קליינהענדלער - פעראיין אין גייערס ראיאן האבען צוגעשיקט שריפטליכע מעל-דונגען אז זיי שליסען זיך אן אין דער איינהייטלי-כער אקציע.

יודישע פארבען-סוחרים אויף דער וואך פון זייערע אינטערעסע!

די צענטראלע פון דעטאליסטען און קליינהענד-לער פערבאנד טיילט מיט: שוין אין דער נאהענטסטער צייט וועט אנגעווענדעט ווערען מיט דער גאנצער שטרענגקייט דאס געזעץ פון יאהר 1844, וואס זעהט פאר, אז יעדער איינציגער וואס פערנעהמט זיך מיט פארבען-מסחר מוז בעלעגען אן עקזאמען און ארויס-בעקומען א דיפלאם. מחמת דעם האט די עקזעקוטיווע פון צענטראלען דעטאליסטען - און קליינהענדלער-פערבאנד ארגאניזירט פאר די יודישע פארבען-סוח-רים פון ווארשע און פראווינץ קורסען אונטער דער לייטונג פון מגר.-כעמיע י. פינקלער. ביז היינטיגען טאג האבען שוין דורכגעמאכט די קורסען און ארויס-בעקומען דיפלאמען העכער 400 פארבען-סוחרים.

נעהמענדיג אין אכט דעם איצטיגען גינסטיגען מאמענט צו בעלעגען עקזאמענס, האט דער קליינ-הענדלער פערבאנד בעשלאסען צו עפענען דעם 19 יולי ה. י. 10 פריה א דריטען פירטאגיגען צוגרייט-מונגס-קורס פאר יודישע פארבען-סוחרים פון דער פראווינץ, וועלען דער עפענונג פון קורס זענען אינ-פארמירט געווארען אלע קליינהענדלער ארגאניזא-ציעס און יודישע קהלות אין לאנד.

יעדער, וואס וויל זיך בעטייליגען אין דעם קורס דארף ווענדען דעם תיכף, בריפליך אדער פערזענליך מיטצוטיילען דעם צענטראלען דעטאליסטען- און קליינ-הענדלער פערבאנד (ווארשע, לעשנא 40), אנגעבענ-דיג זיין נאמען, פאמיליען-נאמען און גענויער אדרעס. (יט"א).

צושטאכען א יוד

(א) אויף מאגיושקי גאס, איז צושטאכען גע-ווארען מיט א מעסער דער 56-יעהריגער משה מענדעל דאביש. פאליציי האט צוגעשטעלט א פראטאקאל.

גוט מארגען!

פילאנטראפיע-געוועלבלעך...

מיט דער פילאנטראפיע אין לאדז האלט עס שמאל זעהר שמאל — ערב באנקראט!

וועט איהר דאך מסתמא פרעגען: ס'טייטש? פילאנטראפיע איז דען מאנופאקטור, וואס זי האלט פאר א באנקראט?

איהר זענט טאקע גערעכט, און דאך איז עס אזוי. אין לאדז האלט עס זעהר שמאל מיט דער פי-לאנטראפיע. און ווייסט איהר צוליב וואס? צוליב קאנקורענץ. די פילאנטראפיע אין לאדז נעהמט אי-בער אין פריוואטע הענט. אויס פעראיינען, אויס פרעזעסען, אויס גלעקלעך, אויס שליפעס — גע-וועלבלעך! אפענע געוועלבלעך, מיט פאטענטען, מיט שילדען, מיט רעקלאמע, געוועלבלעך, פונקט אזוי ווי שניט-סחורה, ווי לעדער, ווי קאלאניאל א. אנד.

אט האבען מיר אמאל געהאט אין לאדז א יודי-שע נאכט-פאנאמאוויע, ביי „לינת הצדק" איז יאה-רען-לאנג טעטיג א נאכט-פאנאמאוויע.

נו, זענען געקומען עטליכע פערזאן און געמאכט זיך אן אייטעניע נאכט-פאנאמאוויע.

זעהט מען, אז דאס איז א „געשעפט", זענען זיך אנדערע אין זיי מתקנא און עפענען א צווייטע פא-נאמאוויע, און אז ס'זענען שוין דא צוויי שטאטישע פאנאמאוויעס, טא פארוואס זאל זיך נישט מאכען א פאלוטער נאכט-פאנאמאוויע, נו, האבען מיר איצט ב"ה דריי (א חוץ „לינת הצדק") נאכט-פאנאמא-וויעס.

און ווער זאגט דאס, אז מ'זאל בלויז זארגען פון קראנקע? פארוואס זאל מען נישט א קלער טון וועגען אונזערע מתים? פארוואס זאל מען פון מתים נישט קענען „מאכען א לעבען?"

נו, האבען מיר שוין איצט א „מתים-געוועלבעל" אויך. א געוועלבעל מיט א פאטענט, מיט רעקלאמע. מ'רעקלאמירט די „סחורה", די „הייליגע בעהאנד-לונג". די „גוטע בעדינונג", „צוגענגליכע פריי-זען" — פונקט אזוי ווי אנדערע קרעמלעך.

נישטא קיין פרעזעס, קיין גלעקלעך, קיין סטא-טוטען, קיין פערזאמלונגען — די פילאנטראפיע נעהמט איבער אין פריוואטע הענט.

איצט וועלען זיך מסתמא נאך עפענען אנדערע געוועלבלעך. א מלביש-ערומים געוועלבעל, א קימ-פעטארין - געוועלבעל, ספעציעלע געוועלבלך פאר חתנים און כלות א. אז. וו. א. אז. וו.

הכלל, מיט דער פילאנטראפיע אין לאדז האלט עס שמאל, זעהר שמאל.

ערב באנקראט פון לאדזשער פילאנטראפיע!...

אב—נעק

KINO TEATR
MIRAŻ
11 LISTOPADA 16

היינט און פאלגענדע טעג!
דער געניאלער יודישער זינגער און אקטיאר
Józef
SCHMIDT
אין דעם הערליכען פילם א. נ.
„פערקויפטע
שטימע"
אנהויב 4 א זייגער נאכמ.

ר. איזראעל

אויסגעלייטערטע נשמות

סענסאציאנעל שפאנענדער ראמאן פון יודישען לעבען

74

מאירל האט מורא געהאט פאר דעם דאזיגען בעזיך, ער האט גוט געקענט ראזוסקין און האט גע-וואוסט וויפיל אויפרעגונג און געזובר דער דאזיגער וויזיט וועט קאסטען, דאך האט ער איצט נישט גע-האט קיין עצה און האט געמוזט מסכים זיין מיטצו-פאהרען מיט די געסט צו ראזוסקין.

כדי צו זיין אין ארדנונג האט דוד אויסגענו-מען א גאנצען פאק געלד און געלאזט מינדלען.

— דאס איז דערווייל האט דוד געזאגט איהר זאלט זיך נישט דארפען פייניגען, דאס ריכטיגע וועט נאך נאכקומען.

ביי מינדלען האבען געגלאנצט די אויגען, זי האט נישט געוואוסט, צי זי זאל דאס געלד נעהמען אדער נישט.

— נעהם מינרעל, דו ביזט דאך מיין שוועגערין, מיין ברודערס ווייב, איהר וועט מעהר נישט דארפען לעבען אין נויט, איך וועל אייך פון איצט אן העלפען מיט וואס איך וועל נאר קענען.

— נעהם, נעהם, האט מאיר צוגעגעבען, ס'-איז דאך מיין ברודער און ער טוט דאס דאך מיט'ן גוטען ווילען, פארוואס זאלסט דו נישט נעהמען.

די דאמע וואס איז מיטגעווען מיט דודן האט געזאגט עטליכע ווערטער אויף ענגליש וואס נישט מאיר און נישט זיין ווייב האבען דאס פערשטאנען.

דוד האט עס גלייך פערטייטשט און ערקלערט, אז זיין פרוי זאגט דאס זי גיט דאס געלד מיט'ן גאנ-צען הארצען און זיי דארפען זיך אבסאלוט צו זשעני-רען מיט'ן נעהמען דערווייל דאס וואס איהר מאן גיט, זי אליין וועט ווייטער צוזעהען, אז איהר מאן זאל נאכקומען די פליכטען וואס ער האט לגבי זיין ברודער און לגבי זיין פאמיליע בכלל.

מינדעל האט צוגענומען דאס געלד, זיך אומגע-קוקט אין אלע זייטען צו קיינער זעהט נישט און דאן דאס געלד בעהאלטען אין איהר זאק אריין.

מאירל האט איבערגעבעטען זיין ברודער און שוועגערין און זיך איבערגעטון אין דער שבת'דיגער קאפאטע, דאן זענען זיי אלע ארויס.

פון אלע זייטען האבען זיך די יודענס געשטופט אין מינדעלס שטוב אריין, אלע האבען גערעדט מיט-אמאל און זיך אנגעהויבען נאכצופרעגען ווער דאס איז, וואס זיי האבען געוואלט, נאך וואס זיי זענען געקומען. צי וועמען זיי זענען געקומען, מינדעל איז געווען צומישט פון איהר גליק און האט נישט געוואוסט וואס צו ענטפערען, איבריגענס האט זי מורא געהאט פאר איהר מאן זיך נישט ארויסצוכאפען מיט א נישט ענטשפרעכענד און איבריג ווארט.

— כ'ווייס גארנישט, כ'ווייס גארנישט מיין מאן וועט קומען וועט ער דאך דערצעהלען, לאזט מיך צורוה.

— זעהט נאר זעהט, ווי זי האלט זיך גרויס? ס'איז געקומען צו איהר אן אמעריקאנער, מיינט זי שוין אז די וועלט איז איהרע.

— אבער כ'ווייס נישט ווער דאס איז און כ'ווייס נישט נאך וואס זיי זענען געקומען, כ'האב נישט פערשטאנען, וואס זיי האבען גערעדט צווישען זיך.

פון דרויסען האט מען שוין געהערט דאס רוי-שען פון דעם מאכאר, וועלכער איז אפגעפאהרען מיט די אויסטראלישע געסט צוזאמען מיט מאירל ראכזשעגער וואס האט געמאכט א רושם אין די ארימע באלוטער געסלעך.

קאפיטל 16

ראזוסקי און דער אויסטראליער

ראזוסקי איז געזעסען אין זיין בעשיידענער וואוינונג פערטיפט אין א בוך. ס'האט זיך איהם נישט געלייענט, ס'איז איהם נישט געגאנגען אין קאפ דאס וואס האט זיך אינ'ם בוך געפינען, איהם האבען געעגבערט גאנץ אנדערע געדאנקען. זייט דע-מאלט ווען ער האט דערקענט דאס פריילין סאניע זאמערפעלד, האט ער מעהר קיין רוה נישט געהאט, דאס מיידעל האט זיך איינגעשניטען אין זיין נשמה און אין זיין הארץ, מעהר האט ער זיך נישט געקענט בעפרייען פון איהר אנבליק, פון איהר שטים און פון איהר געזעלטאפט, דאס איז געווען ביי איהם א ניי געפיהל וועלכען ער האט נאך ביז איצט נישט געוואוסט. ווען ער האט געטראכט וועגען סאניען האט ער אויך געטראכט וועגען זיין אייגענעם לעבען. ער האט קיינמאל נישט איבערגעלעבט קיין געפיהלען וואס זאלען געבען אזעלכע שטאר-קע עמאציעס ווי די בעקאנטשאפט מיט סאניע זאמער-פעלד, דורך זיין גאנצען לעבען האט ער זיך גע-פיהלט אזוי עלענד און איינזאם, אזוי ווי ער וואלט גארנישט געלעבט צווישען מענשען נאר וואלט גע-גאנגען צווישען הימעל און ערד, ער האט נישט גע-האט קיין אנלעהן אין ערגעץ, ער האט געבלאנדזשעט אין דער וועלט און ערשט איצט ווען ער האט זיך בעקענט מיט דעם דאזיגען פראכטפולען מיידעל איז זיין איינזאמקייט פערשוואונדען, ער האט געפיהלט ווי מיטאמאל האט ער זיך געשטעלט מיט ביידע פיס אויף דער ערד, אז ער איז שוין נישט מעהר קיין אביעקט וואס א ליאדע ווינטעל קען איהם אראפבלא-זען פון דער אויבערפלאך, נאר א מענש וואס געהט שטאלץ און שטארק דורך דעם לעבען און האט זיך אויף וועמען אנצולעהנען.

— דאס הייסט געפינען דאס גליק, האט ער צו זיך אליין גערעדט, דאס ווערט אנגערופען גליק.

אבער ביי דעם דאזיגען גאנצען גליק זיינעם האט זיך איהם אריינגעגנבעט א ספק וועלכער האט דאס דאזיגע גליק אין איין מאמענט אינגאנצען צושטערט, דער דאזיגער געדאנק איז געווען, צי טראכט סאניע זאמערפעלד אויך אזוי ווי ער, צי זע-נען די געפיהלען ביי איהר, נאכדעם ווי זי האט זיך בעקענט מיט איהם, אויך אזעלכע שטארקע, ווי ביי איהם, צי נעמט דאס מיידעל זייער בעקאנטשאפט נאר ווי א פשוטע בעקאנטשאפט אהן שום קאנסעק-ווענצען, אדער האט זי אויך דיזעלבע געדאנקען וואס ער אליין.

רעדען וועגען דעם מיט סאניען האט ער אבער נאך נישט געקענט, ס'איז נאך געווען צו פריהצייטיג, צו קורץ קענען זיי זיך, ער זאל קענען רעדען מיט איהר וועגען אזעלכע ערנסטע זאכען, דאס וואלט אויסגעקומען קאמיש און יונגלעריש. ער האט געמוזט אפווארטען, אבער די צייטען פון ווארטען איז געווען שרעקליך, דאס איז געווען א צייט פון אומזיכערקייט און ספקות, א צייט פון א גרויסען פראגע צייכען מיט וואס דאס אלץ וועט זיך ענדיגען אין דער לאגע איז ראזוסקי געווארען נערוועזיש, יעדע בעוועגונג, יעדעס איבריגע ווארט האט איהם געשטערט, אלץ איז געווען קאנצענטרירט ארום דער פראגע פון סאניע זאמערפעלד, ארום דעם טרעפען דאס רעטעניש יא צו ניין?

אויך איצט איז ראזוסקי געזעסען ביי זיך אין קאבינעט און געטראכט וועגען דעמזעלבען, הגם ער האט אריינגעקוקט אין א בוך.

פלוצלונג האט זיך דערהערט א שארפער קלונג ביי דער אריינגאנגס-טיר, ראזוסקי האט אזש א ציטער געגעבען. ער איז נישט געווען געוואוינט, אז אימיצער זאל איהם בעזוכען אווענד-צייט, נאך זיינע אויפנאהמס-שעהן, קיין פאמיליע אדער ספעצ-יעלע פריינד, וועלכע זאלען איהם בעזוכען האט ער נישט געהאט. דער איצטיגער קלונג אין טיר האט אנגעזאגט עפעס א נייעס.

(המשך קומט)

ספארט=בעוועגונג

טריפה'נע ספארט-העמדלעך

די פוילישע פוס-באל אינסטאנצען האבען ארויסגעגעבען אנ'אריגינעלען פסק וועגען כשר און טריפה'נע ספארט-העמדלעך.

כשר'ע ספארט-העמדלעך זענען פון אלע קאלירען, פון אלע מינים, פון אלע גרויסען און מיט אלע אפצייכנונגען און אותיות.

טריפה זענען העמדלעך, קענען זיי זיין פון דעמזעלבען קאליר ווי די כשר'ע, פון דעמזעלבען מין, גרויס ווי די כשר'ע, קוים האבען זיי אבער אויף זיך אותיות, וועלכע לייענען זיך נישט פון לינקס אויף רעכטס, נאר פארקערט. פשוט גערעדט, האט דער פוסבאל-פארבאנד פערבאטען, אז אויף אפיציעלע מעטשען זאלען יודישע ספארטלער קענען ארויסטרעטען אין העמדלעך, וועלכע האבען אויף זיך יודישע אותיות, ווי עס האבען מכבי, בר-כוכבא אדער אנדערע יודישע קלובען.

מיר ווילען אפילו נישט פרובען זיך אריינצולאזען אין בעטראכטונגען וועגען די מאטיווען, וואס האבען בעוואוינען די העכסטע פוסבאל-אינסטאנצען אנצונעהמען אזא בעשלוס, ווייל ווי אזוי די דאזיגע מאטיווען זאלען נישט אויסזעהן, וועלען זיי אונז בשום אופן נישט איבערציינגען, בשום אופן אונז אפילו נישט צווינגען זיך אפצושטעלען אויף זיי. מיר ווייסען עס גענוי און בולט, אז דער איינציגער מאטיוו דערביי איז געווען אנטיסעמיטיזם, מ'האט געזוכט לאנג א וועג ווי אזוי נישט דערלאזען די יודישע פוסבאל-שפילער ארויסצוטרעטען אין די ספארט-העמדלעך מיט די יודישע איניציאלען פון זייער קלוב און וואס פארא געלעגענהייט ס'וואלט זיך נאר אנגערופען וואלט מען דעם דאזיגען פערבאט ארויסגעגעבען. די סיבה איז שוין נישט נעווען וויכטיג.

פאר אונז איז אבער וויכטיג נאר א אנדער זאך. ס'איז פראי זיך ארומצוזעהען מיט וואס און ווי אזוי די יודישע ספארט-פעראיינען, וועלכע געהערען אין די צעהנדליגער צו די אלגעמיינע ספארט-פעראיינען, האבען רעאגירט אויף דעם דאזיגען אריגינעלען פערבאט.

ביז איצט ווייסען מיר, אז דער „מארגענשטערן" פערבאנד האט זיך פערנומען מיט דעם דאזיגען ענין וועגען קיין אנדערע צענטראלעם און פעראיינען האט מען נאך נישט געהערט, אז זיי זאלען וועגען דעם עפעס טון אדער אנגעמען וועלכע ס'איז שטעלונג.

מיר האלטען, אז דאס איז א סקאנדאליעזע האלטונג פון די יודישע ספארט-צענטראלעם. דער דאזיגער אנהויב פון אנגעהמען א בעשלוס ספעציעל געגען יודען טאר נישט דערלאזט ווערען. מ'האט נאר געדארפט מאכען דעם אנהויב און דאן וועט קומען נאך אנדערע נישט-ווייניגער אריגינעלע פעראָרדנונגען און פערבאטען, וועלכע זענען געריכטעט געגען די יודישע ספארטלער און פערשידענע ספארט-אפצייכנונגען.

נישט אונזער זאך איז צו געבען עצות די יודישע ספארט-צענטראלעם און פעראיינען ווי אזוי זיי האבען צו האנדלען און צו רעאגירען. די יודישע ספארט-בעוועגונג האט שוין גענוג גענוג און גענוג און קען זיך אליין אנ'עצה געבען. מיר ווילען גלויבען, אז דאס איז נאר א פערנאכלעסיגונג און נישט קיין שטילע הסכמה אויף דעם פערבאט.

קודם כל איז דער פערבאט, האלטען מיר, נישט געזעצליך, ווייל קיין שום סטאטוט אדער רעגולאמין עטהאלט נישט קיין פארשריפט, וועלכער זאל ערלויבען די העכערע פוסבאל-אינסטאנצען זיך אריינצומישען אין דעם, וואס פארא קאליר און וואס פארא איניציאלען די ספארט-העמדלעך זאלען האבען. שוין אויף דעם פונקט דארף דער קאמף אנגעהויבען צו ווערען. יעדענפאלס טאר נישט דערלאזט ווערען, אז דער דאזיגער פערבאט זאל אנגענומען ווערען אלס א נתינה מטפעה דורך דער יודישער ספארט-בעוועגונג.

S.

ראטהאלץ האט פערשפילט ביי סאבקאוויאק'ן

ווייל ער קען נישט רירען מיט דער קראנקער רעכטער האנד

דער פוילישער באקס-פערבאנד האט איינגעארדענט א מעטש פון די קאנדידאטען צו דער אלימפיאדע. הגם די דאזיגע פערמעסטונג האט נישט געהאט דעם כאראקטער פון עלימינאציע, וועלען דאך פון דער שבת'דיגער פערמעסטונג אויסגעטיילט ווערען די רעפרעזענטאנטען צו דער אלימפיאדע.

זעהר אריגינעל איז געווען דער קאמף צווישען ראטהאלץ און סאבקאויאק'ן. ראטהאלץ איז איצט איינגאנצען אהן טרעניגג און זיין רעכטע האנד איז נאך בעקלעבט מיט פלאסטערס נאך דעם אייטערדיגען געשוויר, וועלכען ער האט געהאט. סאבקאויאק ווידער געפינט זיך, נאך אנ'אינטענסיווען טרענינג אין א זעהר גוטער פארם. אזעלכע צוויי נישט גלייכע שאנסען, האט מען ארויסגעלאזען אויפן רינג.

ראטהאלץ האט אנגעהויבען זעהר גוט. סאבקאויאק בעקומט מיט ראטהאלץ'ס לינקער האנד צוויי פעסטע קלעפ און געפינט זיך אויף די ברעטער. ער קומט אבער באלד צו זיך און נעהמט זיך צום קאמף. ראטהאלץ יוצ'ט שוואך, ווייל ער קעמפט בלויז מיט דער לינקער האנד. די רעכטע איז ביי איהם אזוי ווי געלעהמט. פערשטעהט זיך, אז ביי אזא לאגע האט ראטהאלץ פערשפילט, הגם סאבקאויאק האט געפיהלט זעהר שטארק ראטהאלצ'ס לינקע האנד.

ווייטער האט טשארטעק זעהר צווייפעלהאפט געוואונען ביי יאזשאמבעק'ן.

קאזשאלסקי האט געוואונען ביי כראסטעק'ן.

קאיגאר האט געוואונען ביי טשישעווסקי'ן.

זאשגיאקעוויטש האט געוואונען ביי ראטאיאק'ן.

פיסארסקי האט רעמיזירט מיט יאנטשאק'ן.

שימורא האט געוואונען ביי דאראבא.

זראדושידלא האט רעמיזירט מיט קלומעצקי.

פילאט האט געוואונען מיט ק.א. ביי וועגראזוסקי'ן.

—*※*—

ליכט-אטלעטישע מייסטער-שאפטען אין ענגלאנד

אין די לייכטאטלעטישע מייסטערשאפטען, וועלכע זענען פארגעקומען אין לאנדאן, האבען אויך אנטיילגענומען די פוילישע לייכטאטלעטען נאיא און קוכארסקי, וועלכע האבען נישט געשפילט קיין גרויסע ראל אין די קאנקורענצען.

בעלגיען וועט נישט אנטייל-נעהמען אין דער אלימפיאדע

די צענטראלע ספארט-פעראייניגונג אין בעלגיען האט פערעפענטליכט א קאמוניקאט, אז בעלגיען ציהט צוריק איהר אנטייל אין דער בערלינער אלימפיאדע און דאס אין אלע ספארט-צווייגען.

ציקליסטען-לויף אויף 180 קילאמעטער

וועגען דער מייסטערשאפט פון פוילען

אין פויזען איז פארגעקומען דער גרויסער ציקליסטען-וועט-לויף וועגען דער מייסטערשאפט פון פוילען אויף 180 קילאמעטער. צום גייעג האבען זיך געשטעלט 34 ציקליסטען. 27 פון זיי האבען פערענדיגט דעם לויף. דער ערשטער איז געקומען זשעלינסקי אין 5 שעה, 51 מינוט 49 סעקונדען. מיט איין צענטעל סעקונדע שפעטער איז געקומען א גרופע פון פינף פאהרער: אלענסקי, סטאזשינסקי, קאפיאק און קעלבאסא.

יאפאנישע לייכט-אטלעטען אין עסטלאנד

טאלין, 12 (כפ. טעל.)

די יאפאנישע לייכטאטלעטען זענען ארויסגעטרעטען אין עסטלאנד, דערגרייכענדיג א גאנצע רייה אויסגעצייכענטע רעזולטאטען. צווישען אנדערען האט הארא דערגרייכט אין דריי-שפרונג 15,67 מעטער. אין ווייט-שפרונג האט הארא דערגרייכט 7,35 מעטער.

וועלט-רעקארד אין הויך-שפרונג

העלסינגפארס, 12 (כפ. טעל.)

אויף די לייכט-אטלעטישע מייסטערשאפטען פון פינלאנד אין העלסינגפארס האט פאר 20 טויזענד צושויער קאקטאכ געשלאגען דעם וועלט-רעקארד אין הויך-שפרונג דערגרייכענדיג 2,03 מעטער. דער ביז איצטיגער רעקארד האט אויך געהערט צו קאקטאס און האט בעטראפען 2,01 מעטער.

פוילישע אלימפישע רעפרעזענ-טאנץ—וואקער (וויען) 2:0

דער שפרינג-מעטש צווישען די דערמאהנטע מאנשאפטען האט זיך אינגאנצען נישט איינגעגעבען צוליב דער שולד פונ'ם וועטער. ביים אנהויב פון שפילען איז דאס וועטער געווען שעהן, אבער באלד ווי מ'האט אנגעהויבען צו שפילען איז אראפגעפאלען אזא רעגען, אז מ'האט געמוזט איבעררייסען דאס שפילען. אזוי איז אויך געווען אין דער צווייטער העלפט. אזוי אז מ'קען בכלל נישט אפשאצען נישט די מאנשאפטען און נישט דאס שפילען, הגם בעת דער צייט, ווען מ'האט געקענט שפילען, האט די פוילישע אלימפישע מאנשאפט דערגרייכט 2 טויערען.

פוילישער אלימפישע רעפרע-זענטאנץ—וואקער (וויען) 3:1

דער דאזיגער מעטש איז נעכטען איבערגעחזרט געווארען אין ווילקיע היידוקי. דאסמאל איז דאס שפילען געווען נארמאל. די אלימפישע רעפרעזענטאנץ האט זעהר גוט געשפילט און טאקע בעזיגט די אויסגעצייכענטע וויענער מאנשאפט מיט 1:3.

וואסער-באל=מעטשען

שלעזיען—קראקא 0:12

לעגיא (ווארשא) הכח (ביליץ) 2:5

ע.ק.ס. (קאטאוויץ) | מכבי (קראקא) 0:5

לייכט-אטלעטישער מעטש

שלעזיען—קראקא 84:144

פוסבאל=מעטש וועגען אריינ-געהען אין דער ליגע

סקאדרא (ווארשא) — ל.ט.ס.ג. (לאדז) 1:1

ר. מלאך

דאן=דאמינגא

ראמאן

120

— מוזט אודאי זיין דער קעניג פון די נימפען?..

— ביזט דער רייצענדיגסטער מאטראז!..

— מיין חלום איז מיט דיר צו זיין היינט ביי נאכט!...

— דיינע אויגען זענען ווי די שמייכלען פון גאט! ...

— איך וואלט געוואלט, מיינע קינדער זאלען זיין געראטען אין דיר ...

— אפשר, וועגוס בענקט נאך דיר!...

— איז דיין קוש אזוי זיס ווי דיינע ליפען?..

— קעניג פון קארנאוואל!...

— בישוף-מאכער פון קארסא!...

א שמייכעל האט גערוהט אויף דאגיעס פנים און א כמארע פון אומרוהע האט עס געשאטענט, נישט אלע ווערטלעך וואס די סינאריטעס האבען ארויסגעשאסען צו איהם האט ער גענוי פערשטאנען, אבער זייער בעדייט האט ער זיך זיך משער געווען, צו א טייל פון זיי האט ער געפאכעט מיט דער האנד אלס דאנק. וואס מען האט זיין האלז ארומגעשנירעלט מיט סערפענטין-פאפירלעך, און צו אנדערע האט ער זיך נישט אומגעקוקט, אפילו ווען א טייל פון די דאמען, וואס זיי איז אויסגעקומען צו פאהרען נאהענט ביים מראמאר, האבען מיט די נאקעטע הענד איהם ארומגעכאפט.

די בחורים וואס זענען געפאהרען מיט די דאמען האבען אין געגענזאץ צו זייערע פריילינס, איהם בעווארפען מיט חוזק-ווערטער:

— דו ביזט דער בעזינטער מארעאדאר!

— דער חוזק פון דער וועלט רוהט אויף דיין פנים!...

— האר פון די מיסטווענער!..

— קאוואליער פון נארענים-באמאליען!... — פלוצים האט עפעס א בליאסק געטון אין דאנס אויגען, ווי די זון וואלט זיך אין זיי אריינגעגאסען און איידער ער האט נאך צייט געהאט עפעס צו בעמערקען, האט עפעס א שמייך געטון אין זיין פנים. צו ערשט האט ער נישט געוואוסט וואס, נאר באלד האט ער בעמערקט ווי זיינער א שכן האט זיך איינגעבויגען, אויפגעכאפט א רויטע רויז, וואס האט זיך געוואלט אראפגלימשען פון עמעצענס אקסלען, און יענער האט די רויז צוריקגעווארפען. האט שוין דאגיע דערזעהען, ווי פון יענער קאטש וואס איז דערווייל געהאט אפגעפאהרען עטליכע צענדליג שפאן, שטעקט זיך ארויס א קאפ פון א מיידעל. צוערשט האט ער נישט דערקענט, כאטש עס האט איהם אויסגעזעהען זעהר נאהענט. די האר זענען געווען ארום געפודערט מיט א פארביגער פאטשיילע ווי א ציגיינערין, אבער באלד האט זיך א טייל פון דער מיידעלס גוף ארויסגעבויגען און זיך אויסגעדרייט צו איהם. ער האט נאר געזעהען א ראז פנימעל, ארויסגעלויכטען, א שווארץ סאמעטען קאפיטענדעל מיט א סך קרעלען אויפן האלז האבען געגרייסט און געוואונקען צו איהם און א האנט אין א ווייסען ארבעל האט געפאכעט אין דער לופט, ער זאל צוגיין.

און איידער ער האט נאך רעכט פערשטאנען ווער דאס איז, האט זיך שוין א ווארעם דערציטערדען אויף זיינע ליפען, און עס איז ארויסגעפלויגען פון זיין מויל, ווי ער וואלט א פייל נאכגעשאסען:

— אנדזשע!

ער האט בעמערקט ווי די קאטש האט זיך אפגעשטעלט, און הינטער איהר אלע וועגענער, וואס האבען זיך נאכגעצויגען. דער וועג איז פערהאלטען געווארען, עס האט זיך אויפגעהויבען א מוראדיגע פייפעריי פון די אויטאמאביל טרובעס, גלייך ווי זיי וואלטען פראטעסטירט, באלד איז דארט אויסגעוואקסען א פאליציימאן, און פטראדעט ווייטער צו פאהרען, יענער קאטש האט זיך גערירט און האט זיך צונויפגעמישט מיט אנדערע און איז ווי פערשלונגען געווארען פון דאגיעס אויגען.

דאגיע האט געשטעלט טריט. נעארבייט מיט די עלענבויגענס, ווי דורכצושפארען זיך א וועג, אבער די פריהערדיגע כוואליע האט זיך מיט מעהר אימפעט פערשטארקט און איהם אלעמאל צוריקגעשטויסען אויף עטליכע טריט.

אזוי איז ער מיטן פנים פאראויס, מיט די אויגען אויסגעשטרעקט צו יענעם פערשווינדענעם בילד, געגאנגען צוריקוועגס, הינטערווייליכט, ווי מען גייט אוועק פון א הייליג געשטאלט.

אפיציעל איז דער קארנאוואל פון דער ערשטער נאכט שוין געווען פערענדיגט. די עלעקטרישע לעמפלעך, וואס האבען דעם גאנצען אווענד געגאסען מיט יום-טובדיגער שיין, זענען איצט געהאנגען אויסגעלאשענע. די געוועהנליכע גאז-פאנארען האבען גערעכט ווי חולאים, און אויג האט נאך געטיקט די שטארקע השלכות פון פריהער, און מען האט זיך נישט געקענט צוגעוואוינען צו דעם ליכט, וואס האט אויסגעזעהען קונקעל און שאטענדיג.

אנשטאט דעם קאלטען פייער פון די באציר-לעמפלעך האבען איצט געקנאקט אמתע פלאמען און דער רויך האט זיך געקרייעלט נעדיכט צום הימעל, מיטשלעפענדיג לעבעדיגע פונקען, וואס האבען זיך געלאשען אינמיטען פליהען.

האט האבען די שאטישע גאסען-רייניגער נעבעגט אין נאסען די אנגעקליבענע בערג מיט פאפיר, קאנפעטי און סערפענטין-שלענגעלעך, ארום די פלאמען איז געשטאנען אנ'עולם, מעהרסטענס קליינע וואנצע, וואס האבען נאך קיין חשק נישט געהאט אוועקצוגיין פון דער אויסגעפוצטער אווענידע אין זייער פערוואָרפענע היימען אריין.

די לאזשעס, וואס זענען פריהער פערנומען געוואָרען פון די רייכע, זענען איצט בעזעצט געוואָרען פון פשוטען פאלק, מען האט איצט נישט געדארפט קיין בעצאהלטער דערלויבעניש, מען האט געקענט איבער דער אוועגידע פאהרען פראנק-און-פריי.

די קאפעען, וואס זענען פריהער געווען פערשפארט דורך א וואנד פון מענשען, וואס זענען געשטאנען אויף די שטוהלען און טישלעך, האבען זיך איצט בעפרייט פון די מענגעס, אבער אינעווייניג איז געווען בעלעבט און פייערליך. די ארקעסטערס האבען געשפילט און די געסט, פערבליבענע און צוגעקומענע האבען זיך געלאזט וואויל-זיין, וואַרפענדיג סערפענטין צו די אנדערע טישלעך, צו פרעמדע, צו אומבעקאנטע מענשען.

דער קארנאוואל האט זיך איצט געשפרייט איבער אנדערע טיילען פון שטאט און אין זייטיגע געסלעך. די עלעקטרישע שילדען און בליץ-לאמפען האבען נאך געגאסען זעהר העל ליכט און געדרייט אין דער נאכט ארויין פון די טעאטערען, קינעמאטאגראפען, קלוב-הייזער, טאנץ-סאלאנען, קאבארעטען, נאכט-רעסטאראנען און מעבלירטע צימערען.

די פייערונג אינם „קארסא" איז נאר געווען אנ'אנהויב, אנ'אנטרעגונג צו דעם וואס האט זיך איצט אנגעהויבען, אלע צימערען, וואס זענען א גאנץ יאהר פעסט אנגעצויגען געווען) האבען איצט נאכגעלאזט אלע ווענט און מויערן — צעפאלען, ווי עס צעפאלען שוידוואלען, בעת א פערפלייצונג. א גאנץ יאהר זענען מאמע-מאמעס אויגען וואך נעהאנגען איבער די טריט פון זייערע טעכטער, און עס איז נישט דערלויבט געווארען, אז די טאכטער זאל אנ'איבריג ווארט אויסריידען מיט א בחור, נישט נאר אנ'אומבעקאנטען, נאר אפילו אזא, וואס מען קען איהם, חתנים האט מען נישט אנגעטרויט אליין צו פערברענגען מיט זייערע כלות. און די „שומרים" בליקען, אמאל פון די מאמעס, אמאל פון קלענערע שוועסטערלעך, אדער ברידערלעך,... מען האט זייערע בעוועגונגען נאכגעפארשט און געהיטען, א גאנץ יאהר האט א פרוי זיך נישט אנטערגעקומען קענען אוועקגיין צו אליין ארויסצוזעהן אין גאס, אהן דער בעגלייטונג פון א מאן, אדער קינד. היינט האט מען פריי געלאזט דעם ווילען, וואס איז דערשטיקט געווארען אין זיי. ארויפגעווארפען פון זיך דעם יאך פון מאראל, וואס האט זיך דריקענד א גאנץ יאהר געלייגט אויפן הארץ. פריי געווארען פון טאטע-מאמעס אויפזיכט, האבען יונגע מיידלעך דערפיהלט דאס רייפקייט פון זייערע בלוטען און זיך געלאזט צו די דאזיגע רופען. די מענער האבען זיך ווי צערייצטע ביהנען געווארפען, און געזויגען דעם האניג פון די בלום-שטאקען, געעפענטע נעגען דעם שכראם פון עלעקטרישע ליכט, ווי געגען דער זון.

(פארטזעצונג קומט.)

ערעפענונג פון קהלה'שען יתומים-הויז

נעכטען זונטאג האט פרעזעס מינצבערג אין אנוועזענהייט פון רבנים דאזארעס און פרנסים געעפענט דאס קהלה'שע יתומים-הויז אויף פאמארסקא 19. דאס יתומים-הויז איז איינגעארדענט געווארען אויף א מאדערנעם אופ'ן אינ'ם בנין, וואס איז בשעתו איבערגעלאזען און פערשריבען געווארען אלס עזבון פאר דער יודישער קהלה דורכ'ן פערשטארבענעם לאדזער עסקן מרדכי-מארקוס קארפ ז"ל

פרעזעס מינצבערג, עפענדיג די נייע קהלה-אינסטיטוציע, האט אין זיין רעדע אנגעוויזען אויף די פערדינסטען פונ'ם נפטר, א דאנק וועלכען די קהלה האט יעצט א מעגליכקייט צו גרינדען א נייעם מוסד אין אונזער שטאט.

די פייערליכע ערעפנונג וועט צוליב די דריי וואכען פארקומען ערשט נאך די זומער-פעריען.

אפטייקען.

היינטיגע נאכט - דיזשורען

(א) היינט בייטאכט דיזשורירען: סאדאווסקא-דאנצער (זגעזשער 57), וו. גראשקאווסקי (11-טער ליסטאפאד 15); מ. קארלין (פילסודסקיע-גא 54), ה. רעמבעלינסקי (אנדזשעיא 28), י. כאנ-רזשינסקי (פשאדקיאווער 165), ע. מילער (פעטריקא-ווער 45), ג. אנטאניעוויטש (פאביאניצער 56).

פלוצים געשטארבען

(א) אויף פראנטשישקאנער 31 איז נעכטען פלוצים געשטארבען דער 78 יאהריגער קאנסטאנטי וויעטשארעק פון סמוגאווא 10.

די ארץ-ישראל-וואך אין לאדז.

אין צוזאמענהאנג מיט דער ארץ-ישראל-וואך קומען פאר היינט, מאנטאג, 8 אווענד — 5 גרויסע פערזאמלונגען: א) אין קבוץ „בילו", וואלטשאנ-סקא 27, ב) אין לאקאל פון „התחיה". זאכאדניא 66, ג) „הנוער הציוני א". פאדלעשנא 4,ד), אין גורדוניה" זשעראמסקיעגא 31, ה) אין „החלוץ המזרחי" אגראדאווא 12.

מארגען, דינסטאג אווענד, וועלען איינגע-ארדענט ווערען פאלגענדע פערזאמלונגען: אין לאקאל פון „החלוץ הכלל-ציוני", וואולטשאנסקא 38, אין „הנוער ציוני ב". צל. קאשטשושקי 10, אין „חלוץ בעל-מלאכה", פילסודסקיעגא 69 און אין „קבוץ „בורוכוב", לעשנא 41.

מיט רעדעס וועלען ארויסטרעטען: ד"ר א. טארטאקאווער. משה לימאן, אדוו. בערקאוויטש, מגר. קראן, אדוו. שטרויך, ב. פריינד, מ. טעמ-פעלהאף, ג. ליכטענשטיין, ראבין, מיכעלזאן א. א.

זונטאג'דיגע געשלעגען

(א) אויף זוארשאווסקא 8 איז צו'מקלט געווארען דער פאבריקס-מייסטער סטאניסלאוו מארקעוויטש.

א צווייט געשלעג איז אויסגעבראכען אויף מאכנאצקיעגא גאס, וואו עס איז פערוואונדעט געווארען דער 68-יאהריגער יוזעף קאראלעווסקי.

אויף קאראלעווער שאסע איז צושטאכען געווארען דער 28-יאהריגער בערל לעווינסקי, זשוראווא 4.

אין אלע פאלען האט פאגאטאוויע ערטיילט ערשטע הילף און פאליציי האט צונויפגעשטעלט פראטאקאלען.

ער האט איהם „בעליידיגט" דעם הונד

צושטעכט ער איהם מיט א מעסער

(א) אין לאגעווניקער וואלד איז נעכטען געשטאנען סליבען שוואמען דער 34-יעהריגער צעזארי זינאפאל. אינצווישען איז אנגעלאפען דעם וואלד-וועכטער'ס הינד. זינאפאל האט דעם הינד געגעבען א שטויס מיט'ן פוס. דאס האט אזוי שטארק אויפגעבראכט דעם וואלד-שומר, אז ער האט ארויסגעכאפט א מעסער און אריינגעזעצט זינאפאל'ן אין פלייצע.

אין א זעהר שווערען צושטאנד איז זינאפאל אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל. פאליציי פיהרט אנ'אויספארשונג.

טעאטער. מוזיק און פערוויילונג

(קאמוניקאטען)

„א חתונה אין שטעטל" מיט פסח'קע בורשטיין אין „ראזמאיטאשטשי"

כדי צו געבען די מעגליכקייט, אז דער לאדזער יודישער טעאטער-עולם זאל האבען די געלעגנהייט צו זעהן פסח'קע בורשטיין אין אלע זיינע קרעאציעס ווערט היינט מאנטאג געגעבען די שטארק אויסגעצייכנעטע פיעסע „א חתונה אין שטעטעל", וואס האט געהאט אזא אויסער-געוועהנליכען ערפאלג צוריק מיט צוויי יאהר, בעת די גאסטראלען פון בורשטיינ'ען אין אונזער שטאט.

מיטוואך — קאנצערט פון אויבער-קאנטאר משה קוסעוויצקי

איז העלענאוו

היינטיגען מיטוואך 8.30 אווענד וועט אין פארק העלענאוו אויפטרעטען מיט א קאנצערט אין א פולשטענדיג נייעם פראגראם דער וועלט-בעריהמטער אויבערקאנטאר משה קוסעוויצקי.

אין דעם קאנצערט וועט אויך אנטיילנעמען דער סימפאנישער ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון דיריגענט ס. פעטרושקא.

גארטען-פערוויילונג אין העלענאוו לטובת „תומכי אורחים"

שוין דעם נאהענטען זונטאג דעם 19-טען יולי קומט פאר אין גארטען העלענאוו א פערוויילונג פערבונדען מיט א מאביליזאציע פון ארטיסטישע קרעפטען, אין וועלכען ס'נעמען אנטייל: דער פאפולערער הומאריסט און ליבלינג פון לאדז מיעטשיסלאוו מיעטשקאווסקי, די פאפולערע וואדעווילוסטקע יאכינא זגאזשעלסקא, דער פרעכטיגער זינגער מ. מאראוויעצקי. זיי אלע צוזאמען וועלען אויספיהרען א פרעכטיג ארטיסטישען פראגראם. אויסער דעם קומט א סימפאנישער קאנצערט אויסגעפיהרט פון שטרייך-ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון בעריהמטען דיר. סעוו. פעטרושקא, וועלכער טרעט אויף צום 1-טען מאל אין היינטיגען סעזאן. ווייטער קומען נישט געוועזענע נאך אין לאדז אטראקציעס ווי יעדער בעזוכער וועט ווערען געפילמט אומזיסט.

א חוץ דעם רייכען פראגראם וועט זיין א פאנטאן-לאטעריע מיט 1500 ווערטפולע פאנדען און א אייגענע בילינגער כשר'ער בופעט.

ווען מען נעמט נאך אין אכט, דאס די פערוויילונג ווערט איינגעארדענט דורך דעם יודישען הילפס-פעראיין „תומכי אורחים" איז קלאר, אז אלע וועלען זיין דעם נאהענטסטען זונטאג אין העלענאוו בכדי צו העלפען די פערוואלטונג פון „תומכי אורחים" ערפילען איהר פליכט לגבי די ארימע בעפעלקערונג פון דער שטאט לאדז, און דאדורך שטארקען דעם קאסע-בעשטאנד פון „תומכי אורחים".

Dr. med.
Sadokierski
כירורג פון ציינער און יאסלעס
Piotrkowska 164 tel 114-20.

PrywatnePogotowie
„SZYBKA POMOC LEKARSKA"
tel. 15-111
BAŁUCKI RYNEK
(Zgierska 56)
Czynne przez całą dobę
bez przerwy.

Lekarz Dentysta
Jakób Botwinik
נעמט אן טעגליך פון 10 ביז 3 נאכמ. אין דער לעטשניצע „פאמאק" רוג זגער-זשער און לימאנאווסקיעגא 1, טעל. 101-29 און פון 4—10 אווענד אויף נאראוטא-וויטשא 13. —א— בילליגע פרייזען פאר ארבייטסלאזע — חנמ.

Dr. med
H. JELENKIEWICZ
23 ZAWADZKA 23
tel. 146-75
powrócił.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען בלאז און אורין-קראנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95.
נעמט אן פון 9-11 און פון 6-8 אווענט.

Dr. B.Hurwicz
Choroby skórne i weneryczne
Piotrkowska 10
נעמט אן פון 8-11 און פון 5-9 אוו.
זונטאג און יום-טוב — פון 8-1 בייטאג.

קליינע אנאנסען
1 זלאטי אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

דאס ביל-ערעפענטע יודישע אפטיק-געשעפט

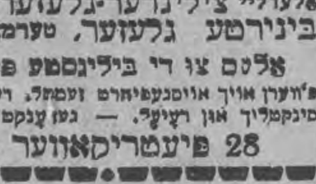

„OPTICUM"
28 פיעטריקאווער 28
בעזיצט אויף לאגער א גרויסען אויסוואהל פון פערשידענע ברילען, בינאקלען, אלערליי צילינדער-גלעזער. קאמבינירטע גלעזער, טערמאמעטערס.
אלעס צו די ביליגסטע פרייזען.
פ'ווערן אויך אויסגעפיהרט רעצעפטען
סינקמליך און רעיעל. — גוט קנקט די אדרעס:
28 פיעטריקאווער 28.

אכטונג! ווער עס וויל האבען די עלעגאנטסטע היטען צום זומער-סעזאן אויך Hückel ווי אויך די בעסטע יודישע היטלען, טוכענע, סאמעטענע, זיידענע צו ביליגע פרייזען. אויך אלע ארט שילער-היטלען בעקומט איהר נור אין בעוואוסטען הוט-געשעפט „Szerlauns" פיעטריקאווער 10. קומט און איבערציוגט אייך! שבת איז מיין געשעפט געשלאסען.

פרייע פאסטענס
ס'ווערט געזוכט א מיידעל, וואס קען נייהען אויף א נייה-מאשין. פיעטרי-קאווער 92. וו. 21

פערשידענעס
איך זוך א שותף מיט קאפיטאל ביז 5 טויזענד זל. צו א גוט איינגעפירט געשעפט. אפערטען אין אדמ. פאר „P".

איך האב צו פערקויפען א 3-פעדימדיגען אבערלאק אין גוטען צושטאנד און ביליג געלד. צו ערפאהרען ריבנא 2/4, וואהנ. 12, טענענבוים.

א קירזשנער-מאשין מארקע „סוקצעס" בערלין, אין א גוטען צושטאנד, ווערט געזוכט צו קויפען. צו ערפאהרען קילינ-סקיעגא 87, וו. 2, סוקעס.

נאכט-לעגער נאר פאר סוחרים
פריש באצויגען — א זלאטי, אנ'איינצעל צימער - 1.50, פאר סטאלע, רעליגיעזע, נאציאנאלע געסט, הנחות שבת-גראטיס.
לאדז, קילינסקיעגא 41

לעטשניצע
פאר וועניריש קראנקע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
לאדז, זאוואדזקא 1
טעל. 122-73
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד.
וועניריש-קראנקע, מענערשוואכע און הויט-קראנקהייטען
אנאליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס-סטאציע
אין טעטיג א געגנעבען מטת לעת
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל
א בעראטונג 3 זל.

Dr. med.
M. TAUBENHAUS
צוריקגעקעהרט
ספעציאליסט
פאר אקושעריע און פרויען קראנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט
זגערזשער 11, טעלעפאן 246-09
נעמט אן פון 8—9 פריה און פון 4—8 אוו

Dr. med.
M. JAKOBSON
כירורג
ביינער-כירורג-ספעציאליסט
D-ra Sterlinga 22
(Nowa-Targowa) tel. 174-42.

לעטשניצע
פאר וועבערליש-קראנקע
מענער - שוואכע און הויט-קראנקהייטען
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
פיעטריקאווער 45
טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אווענד.
פרויען און קינדער נעמט אן א פרוי-דאקטאר פון 11-1 און פון 5-7 אווענד.
א בעראטונג 3 זל.

וויכטיג פאר פאבריקאנטען!
און האנדווערקער
שוויסונגען,
מאשינען-טיילען
און רעפעראטורען
פיהרט אויס ביליג
די מעכאנישע
שלאסעריי
י. רעדער
11 ליסטאפאדא 11/13
(רוג זאכאדניא)

1-טע פריוואטע
פאגאטאוויע
טעל. 12-333
זשעלאזנא 6 (לעגיאנוב)
שנעלע ערצטליכע הילף אין אלע ספעציאליטעטען.
דאס איבערפיהרען קראנקע אין גאנץ פוילען.

וויכטיג פאר אלע!
דרוקעריי
בראמבערג
8 - לאדז - 8
צעגעלניאנא
טעלעפאן 255-09.
טריקאטאזש-פותרים טריקא-עטיקעטען
שטריקל-פאבריק. שטריקל באנדעראלען
וועש-פאבריק. פערפיור, עטיקעטן און מיטטל
קאנפעקציאנערען מיטען-עטיקעטען
שנידער-מייסטער מאס-ביכער
בעקער-מייסטער ברוים-צעטלען
בריעפבויגנס, קאנווערטען, רעכנונגען ווי אויך חתונה-קארטען צו ביליגע פרייזען.

Dr. J.LUBICZ
כירורג און ארטאפעד
צוריקגעקעהרט.
פאלודניאווא 9
ארדינירט אויך אין ווישניאווא-גורא
ווילא אגינסקי.

DR. MED.
L.Pikielny
UROLOG
ספעציאליסט פאר נירען, בלאזען און אורין-קראנקהייטען
NAWROT 8, tel. 219-90
נעהמט אן פון 4—7 נאכמיטאג
צוריקגעקעהרט.

Lek.-Dentysta
Jakób Karmazyn
פאלודניאווא 2, טעל. 114-36
צוריקגעקעהרט
נעמט אן פון 9—1 און פון 4—7 נאכמ.

Dr. med.
GUSTAW KOHN
געוועזענער אסיסטענט פון דעם גינעקאלאגישען קליניק אין פאריז.
ספעצ. פאר פרויען - קראנקהייטען און שוואנגערשאפט).
ספעצ. פון היילען אונפרוכטבארקייט.
נעהמט אן אין לאדז
פילסודסקיעגא 51, טעל. 170-03
נעהמט אן פון 8—10 און פון 4—8 אווענט

ד"ר הערלער
ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער - שוואכע
8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונט.
זונטאג פון 10—2 מיטאג.
פאר פרויען — א ספעציעלער ווארטע-זאל
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען

Dr. med. Niewiażski
ספעציאליסט פאר טריפער, סיפיליס און הויט - קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער - שוואכע
אבדזשעיא 5, טעל. 159-40
פראנט, 1טער שטאק
נעהמט אן פון 8-11 און פון 5-9 אווענט
זונטאג און יום טוב פון 9-1 נאכמיטאג.
ספעציעלער ווארטע - זאל פאר פרויען

אנאנסען - פרייז:
מארגען טעקסט — 18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט — 24 גר.
נאכן טעקסט — 12 גר. פרייטאג און ערב יו"ט — 18 גר.
פאר א מילימעטער-שורה אין דער זייט 10 שפאלטען.

אין טעקסט — 40 ר. פרייטאג און ערב יו"ט — 60 גר. פאר א מילימעטער-שורה. אין דער זייט 4 שפאלטען. נעקראלאגען: 20 גראשען א מילימעטער שורה (אין דער זייט 10 שפאלטען). קליינע אנאנסען ביז 15 ווערטער 1 זל., יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גראשען. אויסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט.

אבאנאמענטס-פרייז:
אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען אהיים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 7 זלאטעס א חודש; אמעריקא — 2 דאלאר א חודש.

פעהלערען וועלכע ענדערען נישט דעם אינ-האלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס.
פאר'ן אינהאלט און טערמין פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט אהן איבעררייס

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub. Redaktor odpowiedzialny: Chanon Kaufman.
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 2¹